Извештај од социјалното мапирање на LNOB групите

Општина Битола

Автор: *Индаго*

1/8/21

Благодарност

Овој извештај е изработен во рамките на Регионалниот проект „Социјални права за ранливи групи во Западен Балкан“, имплементиран од ГИЗ во соработка со НАЛАС.

Индаго сака да им се заблагодари на локалните власти и LNOB жителите на Општина Битола за нивното учество во процесот на мапирање.

Истражувањето го спроведе Индаго во соработка со претставници на Општина Битола, Симона Јовеска, Јасминка Кочанковска и Виолета Налевска и техничкиот советник на ГИЗ, Наталија Спасовска.

Ставовите изразени во овој извештај се на авторите и не ги претставуваат ставовите на ГИЗ, Општина Битола или која било од нејзините поврзани организации. Границите и имињата прикажани, како и ознаките употребени на мапите во овој извештај, не значат официјално одобрување или прифаќање од страна на ГИЗ или Општина Битола.

Содржина

Благодарност 2
Позадина и цели 4
1.1 LNOB контекст 5
1.1.1 Лица со попреченост 6
Методологија 7
1.2 Дизајнирање примероци 7
1.3 Инструмент за истражување 8
1.4 Програмирање на прашалници 8
1.5 Обука на анкетари 8
1.6 Собирање податоци 9
1.7 Процесирање и анализа на податоци 9
Резултати од LNOB 10
1.8 Географија 10
1.9 Социо-економски статус 12
1.9.1 Домување 12
1.9.2 Трошоци за комунални услуги 17
1.9.3 Приход на домаќинството 19
1.9.4 Демографски профил на домаќинството 21
1.9.5 Образование 22
1.9.6 Вработување 23
1.9.7 Демографски профил на глава на домаќинство 24
1.10 Потреби 27
1.11 Дискриминација 36
1.12 Управување 40
1.13 Ранливост на шокови 43
1.13.1 Ковид-19 45
Наоди од фокус групи 50
Резиме на наодите 54
Пет фактори на LNOB 57
Препораки .... **Error! Bookmark not defined.**
Прилог 68
a. Список на прегледани документи 68
b. Анкетен прашалник 69

Позадина и цели

Човечкиот развој во која било заедница, регион или земја се заснова на *„проширувањето на изборот на луѓето“.* Обезбедувањето инклузивен, еднаков и правичен пристап до политиките, услугите, ресурсите и слободите кои овозможуваат индивидуален, заеднички и национален развој е од суштинско значење за човековиот развој на сите поединци. Социјалната исклученост е дефинирана како маргинализација на одредени поединци или групи во однос на нивниот пристап до и учество во општествениот, економскиот, политичкиот и културниот живот поради местото на живеење, ангажираност на работната сила, нивната етничка припадност, вера, ориентација, образовни достигнувања, брачен статус, возраст и род. Структурните нееднаквости со кои се соочуваат овие поединци/групи често значи дека дури и ако поединецот успее да го надмине негативниот шок/состојба, мнозинството (т.е. социјалната група на која припаѓа) сепак во голема мера ќе биде повредено од шокот или состојбата. Никој да не биде изоставен е во срцето на целите за одржлив развој – конкретно, адресирањето на социјалната исклученост како средство за надминување на тесните грла за целосна реализација на растот и потенцијалот на поединецот и општеството.

Земјата од 2004 година е во процес на децентрализација на клучните надлежности на локално ниво со усвојувањето на Законот за локална самоуправа. Општина Битола го усвои својот Социјален план за 2021-2024 година со цел да ги реализира потребите за социјална заштита на ранливите категории граѓани и нивна поголема вклученост во општеството и излегување во пресрет на нивните барања. Социјалниот план на Општина Битола е подготвен Секторот за економски развој, јавни дејности и информатичка технологија на Општина Битола, разгледан од комисија за јавни дејности и е усвоен од советот на Општина Битола. За потребите на овој социјален план беше направено социјално мапирање и беа консултирани и вклучени претставници на клучните институции, организации и здруженија на граѓани кои работат на територијата на Општина Битола.

Секторот за економски развој и општинскиот проектен тим кои работат на социјални услуги за ранливите групи побараа мапирање на LNOB групите идентификувани во Социјалниот план.

Главната цел на студијата е да се обезбедат доволно податоци за социјалните ранливости и исклученоста на таргетираните групи во општина Битола и идентификување на оние кои се карактеристични за одредена цел. Податоците од студијата ќе бидат вклучени во проценката на недостатоците на политиките и практиките на локално ниво и ќе им овозможат на актерите (локалната и централната власт, граѓанските организации, итн.) да дизајнираат понатамошни активности за адресирање на социјалната ранливост и исклученост.

Наодите од студијата треба да се искористат за да ѝ се помогне на општината да ја ревидира и повторно усогласи локалната програма за социјална заштита во согласност со целите за одржлив развој на Агендата за 2030 година и ќе ѝ помогне на општината подобро да ги приспособи услугите што им се даваат на ранливите групи.

Индаго го одржа почетниот состанок со претставниците на Општина Битола за да обезбеди заедничко разбирање на социјалното мапирање и неговите цели. По почетниот состанок, тимот на Индаго со помош на претставниците на општината ги идентификуваше и анализираше постоечките материјали и извештаи со цел да собере повеќе податоци за LNOB групите во Битола. Ова го вклучува Социјалниот план Битола за 2021-2024 година; Програмата за социјална заштита за 2021 година на Општина Битола; Кои сме и што ни треба – извештај од Здружението на еднородителски семејства; Мапирање на потребите на децата и лицата со попреченост – извештај од Ресурсниот центар на родители и деца со посебни потреби и Полио Плус.

1.1 LNOB контекст

Според податоците добиени од Заводот за статистика, според проценките на населението во Битола, бројот на граѓани изнесува 90895 жители, од кои 44630 се мажи и 46265 жени. Што се однесува до етничката структура на населението, мнозинството граѓани во Битола се Македонци со релативно мал процент на други етнички групи, како што се Албанци, Роми и Власи.

Табела 1: Број на граѓани во општина Битола по род и возраст

	0-14	15-29	30-44	45-59	60-74	75+	**Вкупно**
Вкупно	13095	15259	21011	18587	17279	5664	**90895**
Мажи	6805	7766	10568	9009	8299	2183	**44630**
Жени	6290	7493	10443	9578	8980	3481	**46265**

Табела 2: Етничката структура на населението во општина Битола е како што следува:

		%
Македонци	80633	88.71
Албанци	3972	4.37
Турци	1536	1.69
Роми	2491	2.74
Власи	1209	1.33
Срби	518	0.57
Друго	545	0.60

Приближно 24% од домаќинствата во општина Битола се соочиле со сиромаштија[1]. Во Социјалниот план за 2021-2024 година на општина Битола, идентификувани се следните ранливи групи: лица кои живеат во сиромаштија, стари лица, лица со попреченост, лица жртви на насилство, зависници од дрога, деца без родителска поддршка и бездомници.

Според податоците достапни од релевантните власти, бројот на горенаведените ранливи групи е даден во табелата подолу.

Табела 3: Број на корисници

Приматели на социјална парична помош (СПП)	964
Приматели на гарантирана минимална помош (ГМП)	1454
Финансиски надоместок за помош и нега од друго лице	4537
Детски додаток	959
Социјално осигурување за стари лица	238

[1] Мапирање на социјалните ранливости и исклученост на локално ниво со помош на родов објектив – извештај, 2018 година

1.1.1 Лица со попреченост

Врз основа на аналитичката студија и консултациите со претставниците на општината, беше заклучено дека фокусот на социјалното мапирање ќе биде на лицата со попреченост, бидејќи за другите LNOB групи има неодамнешни достапни студии кои даваат информации за овие групи.
Според податоците од Центарот за социјална работа во Битола, заклучно со 30.06.2021 година, во општината има 2343 лица со попреченост кои примаат додаток. Мнозинството корисници на финансиска помош (67%) се корисници на возраст над 60 години.

Табела 4: Број на корисници по возраст

	Вкупно	26-29 год.	30-39 год.	40-49 год.	50-59 год.	60+ год.
Надоместок заради попреченост	**458**	9	44	53	74	278
Посебен детски додаток	**329**					
Постојана парична помош	**1885**	27	123	177	261	1297
Вкупно	**2343**	**36**	**167**	**230**	**335**	**1575**

Табела 5: Број на корисници по етничка припадност

	Вкупно	Македонци	Албанци	Роми	Турци	Друго
Надоместок заради попреченост	**458**	409	14	24	4	7
Посебен детски додаток	**329**	244	21	51	13	
Постојана парична помош	**1885**	1702	62	90	24	7
Вкупно	**2343**	**2355**	**97**	**165**	**41**	**14**

Методологија

Фазата на дизајнирање на истражувањето опфати подготвителни активности и временска рамка за имплементирањето и завршувањето на задачата како дизајн на примерокот, преглед на нацрт инструментот за истражување, негово финализирање и превод на македонски јазик.

1.2 Дизајнирање примероци

Бидејќи може да потреба од различни подгрупи на лица со попреченост, беше одлучено дека примерокот ќе вклучува лица со телесна попреченост, лица со интелектуална попреченост, лица со первазивно развојно растројство и лица со сензорни оштетувања. Овие подгрупи беа дополнително поделени за да вклучат доволен број деца и возрасни. Беше предложено да се спроведе релевантен број на интервјуа во секоја подгрупа кои ќе ни помогнат во проценката на моменталната состојба за секоја група. Затоа, користениот метод на земање примероци беше квотен примерок со што квотите беа поставени на типот на попреченост и возраста на лицата со попреченост (на пр. дете наспроти возрасен).

Табела 6: Предложен профил на примерок и обем

	Деца (до 26 години)	Возрасни	ВКУПНО
Телесна попреченост	30	30	60
Интелектуална попреченост	40	40	80
Первазивно развојно растројство	30	30	60
Сензорни оштетувања	30	30	60
ВКУПНО	130	130	260

При изработката на рамките на земање примероци за лица со попреченост се користени достапните записи од Центарот за социјална работа во Битола. Покрај тоа, беа вклучени записи од невладини организации кои работат со овие специфични ранливи групи. Контактите беа обезбедени од следните здруженија: Хармоничен свет, Здружение на глуви и наглуви лица, Порака Битола, Центар Анастија, Нов видик, Ресурсен центар, Ретки и различни, Ресурсен центар на родители на деца со посебни потреби, Емануил Плус, Здружение на слепи и лица со оштетен вид, Здружение на еднородителски семејства ДЕЛ ОД СИТЕ, и општинска организација на Црвен Крст Битола.

<u>Проблеми со ограничени примероци</u>
Беше обезбеден ограничен број на контакти за одредени подгрупи, т.е. возрасни лица со первазивни растројства и деца со сензорни оштетувања. Табелата подолу го прикажува постигнатиот профил на примерокот и обемот.

Табела 7: Постигнат профил на примерок и обем

	Деца (до 26 години)	Возрасни	ВКУПНО
Телесна попреченост	30	36	66
Интелектуална попреченост	56	34	80
Первазивно развојно растројство	32	/	32
Сензорни оштетувања	8	66	74
ВКУПНО	126	136	262

1.3 Инструмент за истражување

Инструментот за истражување беше развиен од Индаго во консултација со општинските службеници кои работат на програмата за социјална заштита.

Инструментот за истражување вклучува заеднички сет прашања за проценка на структурата и составот на домаќинството, вклучувајќи го бројот на членови на семејството (од кои малолетници, пензионери, вработени...), живеалиште, имот, услови, образование, вработување, здравје, грижа за деца и трошоци за училиште и животни стандарди. Инструментот е организиран за да процени преку објектив на пет фактори на ризик од географија, социо-економски статус (вклучувајќи услови за живот, демографија, образование, вработување и приходи), специфични потреби на лицата со попреченост, дискриминација, управување проценето преку граѓанско учество и ранливост на шокови (вклучувајќи природни опасности и Ковид-19). Модулот беше надополнет со други фактори поврзани со социјалната депривација, како што се дозволувајќи си слободно време, прослави, книги, контакт со пријатели/семејство, празници.

1.4 Програмирање на прашалници

Откако прашалникот беше финализиран и преведен на македонски јазик, Индаго го програмираше прашалникот за употреба на компјутерски потпомогнато лично интервју (КПЛИ). Софтверот користен за програмирање на прашалникот е SurveyToGo, кој овозможува и собирање на геолокации.

1.5 Обука на анкетари

За потребите за собирање податоци, беше регрутиран тим од 5 анкетари од постоечката мрежа на анкетари во Битола. Сите од нив се искусни во техниките за КПЛИ за собирање податоци и имаат најмалку 2-3 години искуство во собирање податоци и анкети за домаќинствата. Беше организирана онлајн обука пред главната фаза. Сесијата за обука траеше 3 часа. Обуката беше за прашалникот и самата процедура. Во исто време, анкетарите се запознаа со целта на оваа задача и за време на обуката беа објаснети сите нијанси на секое прашање и потенцијалните точки на недоразбирање, за да може да се избегнат за време на интервјуата.

1.6 Собирање податоци

Методологијата користена за спроведување на прашалникот беа лични интервјуа, со КПЛИ (компјутерски потпомогнато лично интервју) техниката за собирање податоци. Податоците беа собрани во периодот јуни-јули 2021 година.

Повторни посети и неодговори

Вообичаениот испитаник во домаќинството е главата на домаќинството. Направени се повеќекратни напори за да се заврши анкетата кај секое случајно избрано квалификувано домаќинство. Доколку анкетарите не беа во можност да ги анкетираат учесниците по најмалку два обиди за посета, домаќинството беше заменето со друго домаќинство кое ги исполнува условите. Замените беа избрани по случаен избор за време на фазата на земање примероци.

Табела 8: Стапка на одговор

		Бр.	**Процент**
	Завршено интервју	**262**	**71.4**
	Одбиле	37	10.0
	Без одговор по 3 обиди	15	4.1
	Испитаникот е отсутен подолг временски период	22	6.0
	Контактот не е подобен	31	8.5
	ВКУПНО	367	100.0

1.7 Процесирање и анализа на податоци

Сите собрани податоци беа префрлени во СПСС базата на податоци и беше извршена логичка контрола на податоците. Оваа контрола се заснова на анализата на логичка поврзаност помеѓу одговорите на испитаникот. Овој вид на контрола се однесува на целиот примерок. Откако беа внесени во КПЛИ, беа спроведени сите различни и барани анализи на статистички податоци, вклучително различни поделувања и вкрстени табели. Покрај тоа, Индаго разви целосна база на податоци во MS Excel со собраните податоци/информации. Индаго обезбеди вкрстени табели во Excel со различни променливи нијанси за интерес, вклучувајќи френквентност и вкрстени табели по тип на попреченост, место на живеење (урбано/рурално), образовен и работен статус на главата на домаќинството.

Резултати од LNOB

1.8 Географија

Овој дел ги дава целокупните наоди во однос на различните аспекти кои се однесуваат на географијата на лицата со попреченост во Битола.
Врз основа на локацијата на нивните домаќинства, 90% од анкетираните лица со попреченост живеат во урбана средина, додека само 10% живеат во рурална средина. Сите анкетирани лица со сензорни оштетувања живеат во урбана средина, додека значително е повисок процентот на лица со первазивно развојно растројство (19%) и интелектуални оштетувања (16%) кои живеат во рурални средини.

Графикон 1: Каде е сместено домаќинството?

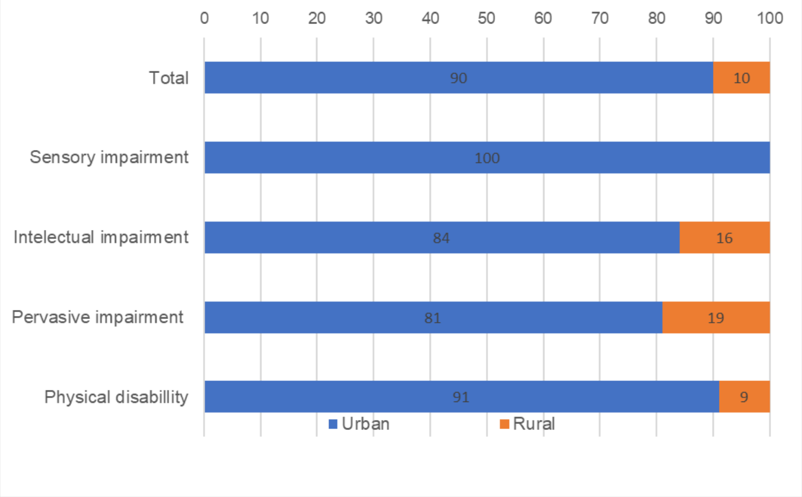

Покриеноста на социјалното мапирање на лицата со попреченост ја опфати целата територија на Општина Битола, а геокоординатите на домаќинствата каде се одржаа интервјуата се прикажани на мапата подолу.
Графикон 2: Мапа на анкетирани лица со попреченост

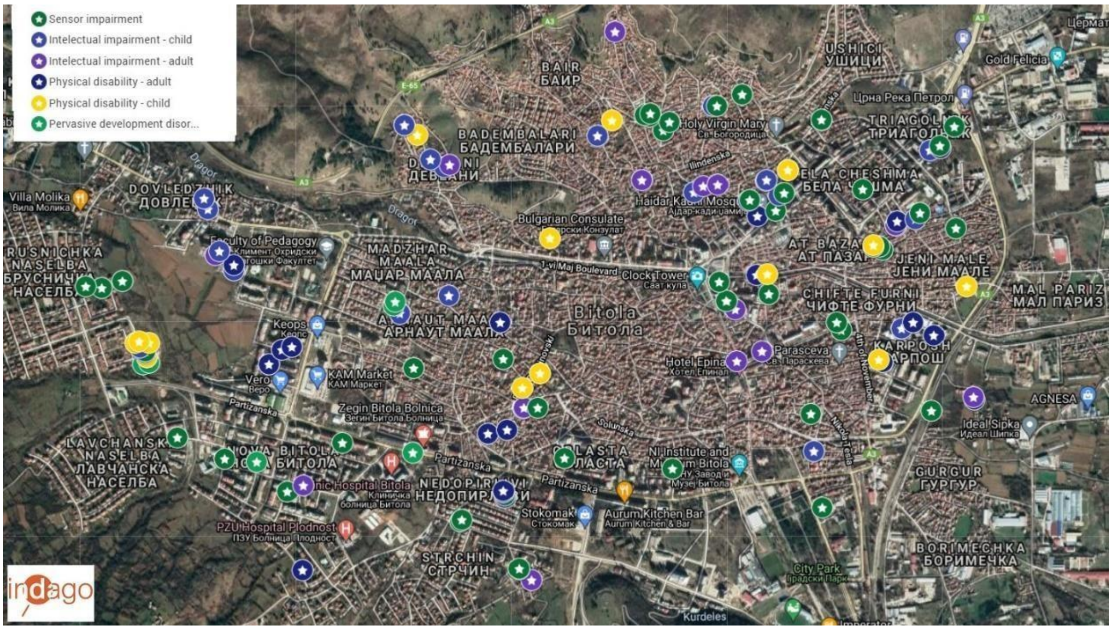

Транспортот е екстремно важно политичко прашање за лицата со попреченост. Лицата со попреченост постојано опишуваат како пречките во транспортот влијаат на нивните животи на важни начини. Во однос на растојанијата до различни институции/места, речиси половина од испитаниците (49%) изјавија дека до примарниот здравствен центар одат со автомобил, а 26% од испитаниците обично одат пеш. Банката и поштата обично ги посетуваат со автомобил (24%) или пеш (16%), а центарот за социјална работа обично го посетуваат или со автомобил (29%), јавен превоз (13%) или пеш (12%). Анкетираните испитаници значително помалку ги посетуваат другите места.

Графикон 3: Транспорт што се користи до институции/места

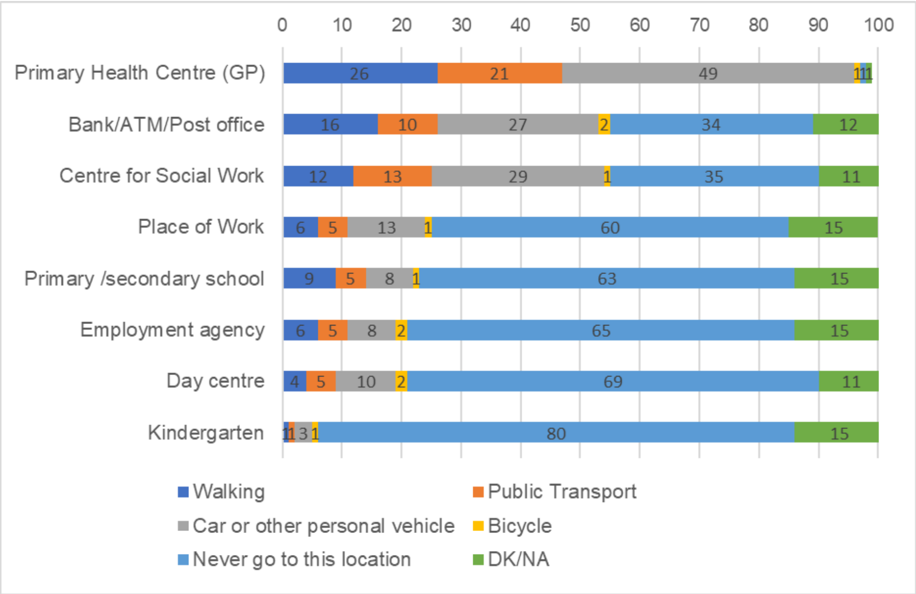

1.9 Социо-економски статус

1.9.1 Домување

Овој дел ги истражува условите за домување на анкетираните лица со попреченост. На квалитетот на домувањето влијаат различни фактори, а некои домаќинства се соочуваат со повеќекратни недостатоци во нивното живеалиште.
Најчестото место за живеење е самостојна куќа – 40% од испитаниците живеат во посебна куќа, додека една третина (30%) живеат во стан во зграда со 10 или повеќе станови. Помалку од една третина (27%) живеат во куќа лепенка.

Графикон 4: Вид на живеалиште

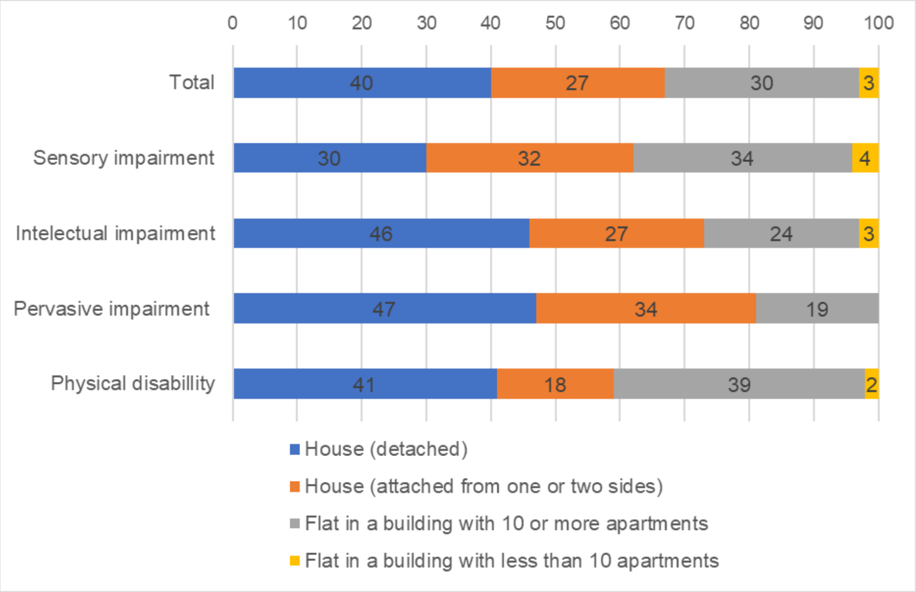

Повеќе од половина од оние кои живеат во куќи (57%) живеат во куќа со два ката, додека 43% живеат во куќа со еден кат.

Графикон 5: Број на катови

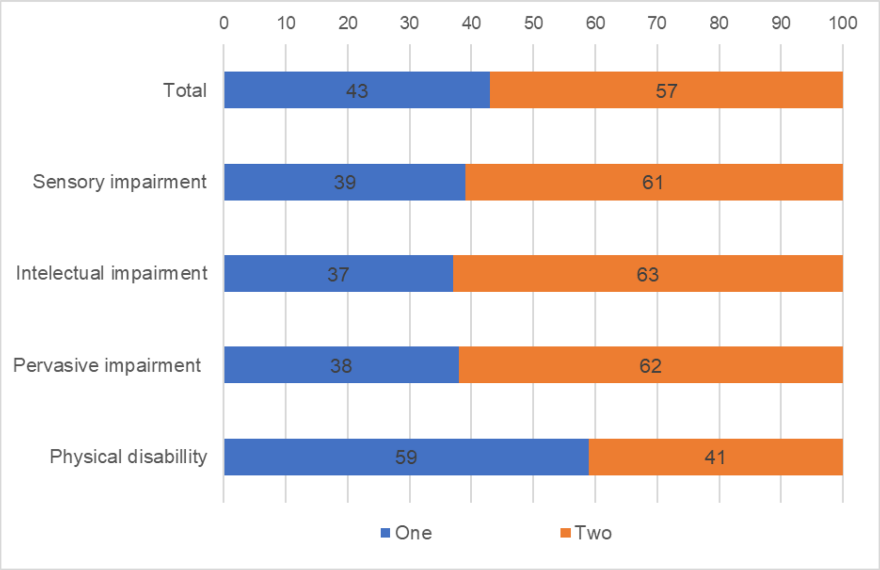

Врз основа на проценката на попишувачите за условите на домување, околу половина од домаќинствата (54%) се класифицирани како домови со прифатлив стандард, додека 12% живеат во сиромашни живеалишта. Процентот на лица со интелектуална попреченост кои живеат во сиромашно живеалиште е поголем (18%) од просечниот процент на лица со попреченост кои живеат во лоши услови.

Графикон 6: Домашна категорија

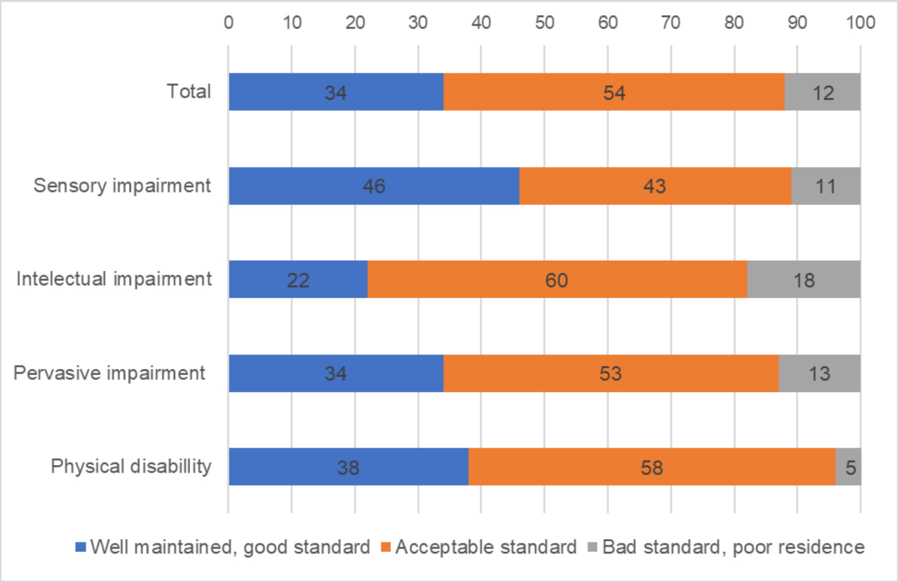

Најголем дел од лицата со попреченост живеат во живеалиште со 2 соби (46%), додека 5% живеат во живеалиште со една соба, процент кој е речиси двојно поголем меѓу лицата со сензорни оштетувања (9%).

Графикон 7: Број на соби

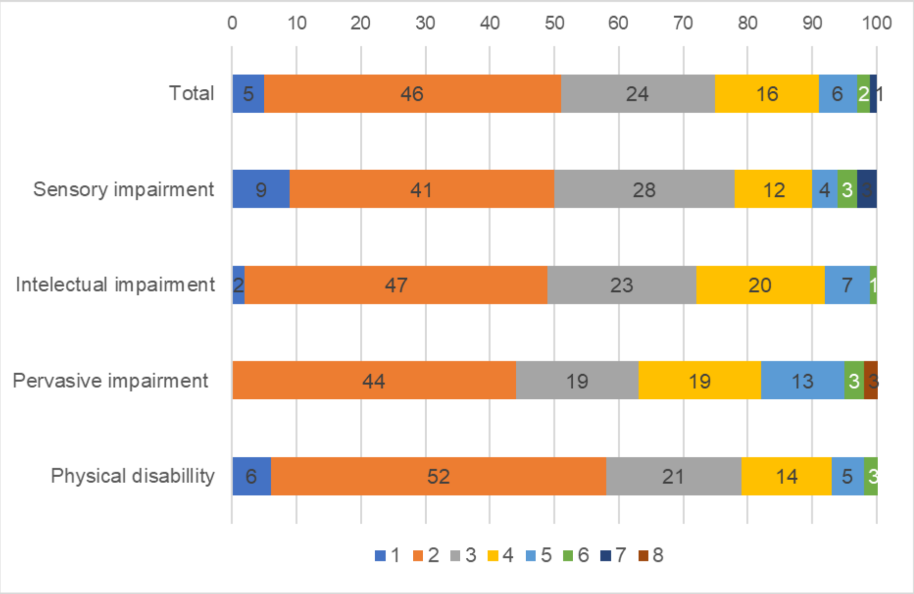

Во однос на опременоста, речиси сите домаќинства имаат кујна, тоалет и туш или бања во нивните куќи/станови. Снабдувањето со електрична енергија, водовод и приклучок до јавна канализација покрива речиси 100%. Сепак, треба да се истакне дека има дел од домаќинства кои немаат тоалет и туш кабини во нивните домови и дека 12% од домаќинствата немаат никаков вид на грејни тела.

Понатаму, иако речиси 9 од 10 домаќинства имаат грејни тела, само половина од испитаниците изјавија дека можат да си дозволат соодветно да го загреат својот дом, а другата половина одвај можат да го сторат тоа (47%) или воопшто не (3%).

Графикон 8: Поседување на предмети домаќинствата

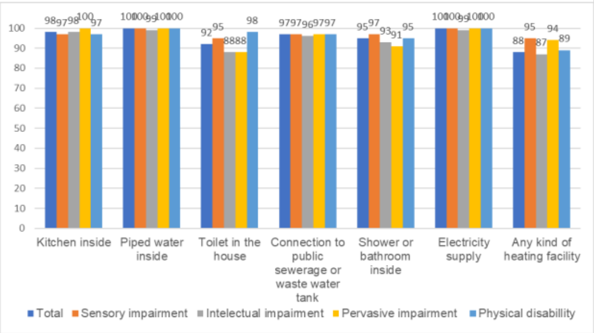

Графикон 9: Греење на

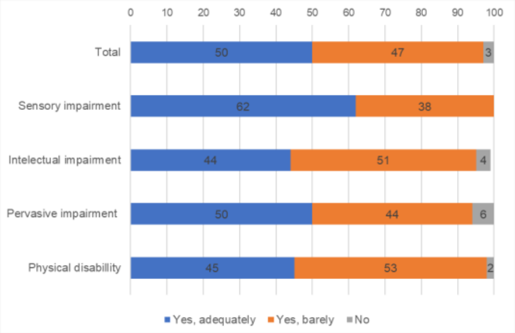

За речиси половина од испитаниците (46%), главниот извор за греење на нивните домаќинства е каминот, а за 38% е електрична енергија или уреди на гас. Второспоменатиот извор за греење значително повеќе се користи во домаќинства каде што живеат лица со сензорни оштетувања.

Графикон 10: Извор на греење

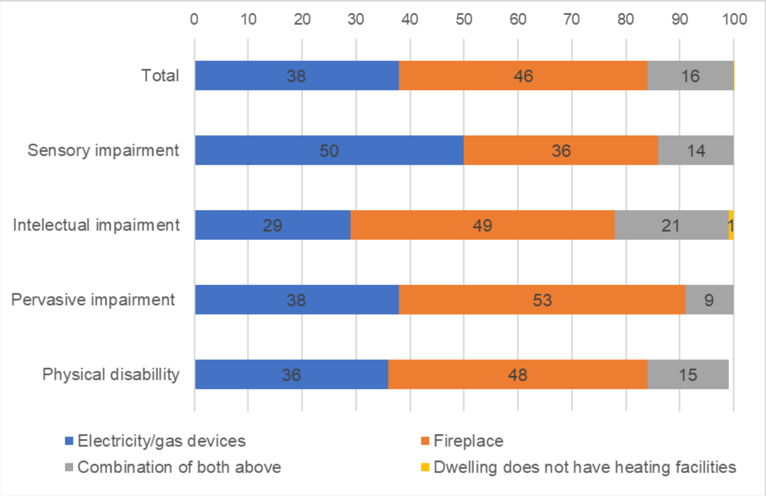

Во однос на условите за живеење, една третина од испитаниците (30%) се соочуваат со предизвици со термичка изолација на куќата, додека околу петтина од испитаниците (18%) изјавија дека се соочуваат со непристапност за лица со попреченост и 9% од испитаниците изјавија дека соседството е премногу бучно.

Иако не постои универзално договорена дефиниција за лишување од домување, за тоа се користат неколку показатели. Тие показатели вклучуваат покрив што протекува, влажни ѕидови или скапани прозорски рамки, премногу темно живеалиште или живеалиште без бања, туш кабина или внатрешен тоалет со одвод.

Има значителен дел од испитаниците кои споменаа дека нивните куќи имаат покрив што протекува (16%) и се премногу темни (14%).

Графикон 11: Предизвици за домување

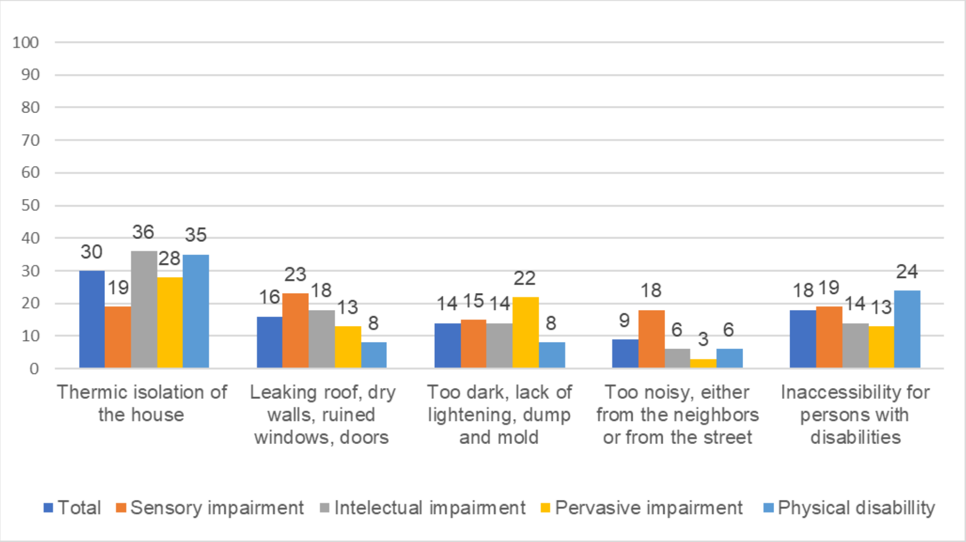

Сопственост на трајни добра: 99% од домаќинствата имаат фрижидер и телевизор, а97% имаат машина за перење. Поседувањето на телефон и правосмукалки е исто така релативно високо со 95%, а 94% од сите домаќинства ги поседуваат овие два производа, соодветно.

Од друга страна, речиси една третина од домаќинствата (32%) не можат да си дозволат компјутер, а едно од пет домаќинства не може да си дозволи пристап до интернет (19%). Ова може да биде особено важно во светлина на пандемијата и пристап до образование, бидејќи во изминатата учебна година часовите се одржуваа онлајн (за ученици во 4-то одделение и погоре) и можно негативно влијание врз исходот на образованието за децата на училишна возраст во домаќинствата без пристап до интернет.

Речиси половина од домаќинствата (48%) поседуваат автомобил, а речиси ист процент од нив не може да си дозволат да поседуваат автомобил (44%). На дното на списокот на предмети се наоѓа машината за миење садови со само 1 од 4 домаќинства (26%) кои го поседуваат овој предмет, а повеќе од половина од домаќинствата не го поседуваат затоа што не можат да си го дозволат (53%).

Графикон 12: Сопственост на средства

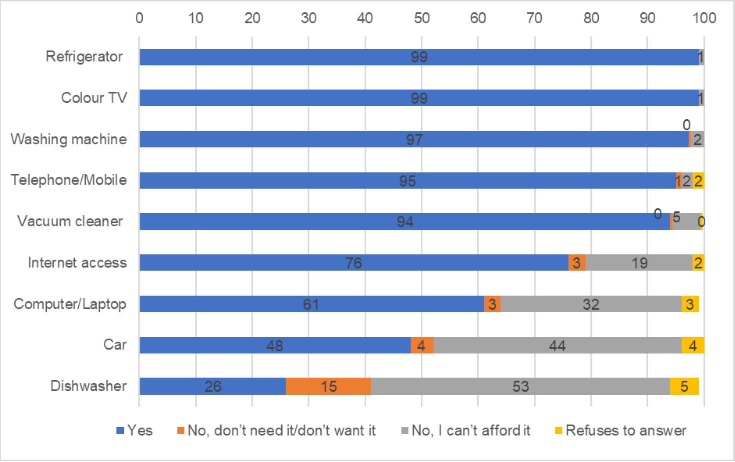

Материјална необезбеденост (МН) се дефинира како купување на телевизор во боја, личен компјутер, машина за перење, машина за миење садови, правосмукалка, или автомобил; купување и одржување на телефон; и пристап до интернет. За поединци/домаќинства кои не можат да си дозволат најмалку три од овие предмети се вели дека се „материјално необезбедени“ (МН), додека оние кои не можат да си дозволат четири или повеќе предмети се смета дека се „тешко материјално необезбедени“. Според резултатите, 34% од домаќинствата се материјално необезбедени, бидејќи не можеле да си дозволат најмалку три од предметите, а 22% се тешко материјално необезбедени бидејќи им недостасуваат 4 или повеќе од предметите во домаќинствата.

Табела 9: Број на сопственост на трајни добра

Број на предмет	**Вкупно (%)**	Сензорни оштетувањ	Интелектуална попреченост	Первазивни	Телесна попреченос

и		а		растројства	т
0	**0.4**	0.0	0.0	0.0	1.5
1	**0.0**	0.0	0.0	0.0	0.0
2	**0.4**	0.0	0.0	3.1	0.0
3	**1.9**	0.0	2.2	3.1	3.0
4	**4.2**	2.7	3.3	6.3	6.1
5	**15.3**	13.5	20.0	12.5	12.1
6	**11.8**	10.8	14.4	0.0	15.2
7	**20.6**	25.7	20.0	6.3	22.7
8	**26.7**	28.4	25.6	34.4	22.7
9	**18.7**	18.9	14.4	34.4	16.7

1.9.2 Трошоци за комунални услуги

Просечните месечни трошоци за комунални услуги изнесуваат 6,323 денари и ги вклучуваат трошоците за вода (501 мкд), електрична енергија и гас (2,853 мкд) телефон и интернет (1,548 мкд) и други трошоци поврзани со одржување на живеалиштето (1,421 мкд).

Графикон 13: Трошоци за домување

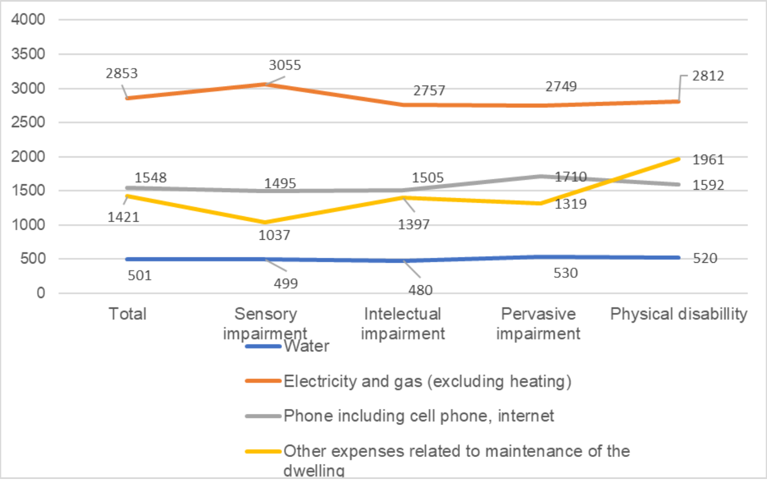

Како што беше претходно анализирано, најголем дел од домаќинствата користат ќумбиња за греење, а самопријавените просечни годишни трошоци за греење изнесуваат до 47,632 мкд.

Графикон 14: Просечни годишни трошоци за греење (огревно дрво или други производи кои генерираат електрична енергија)

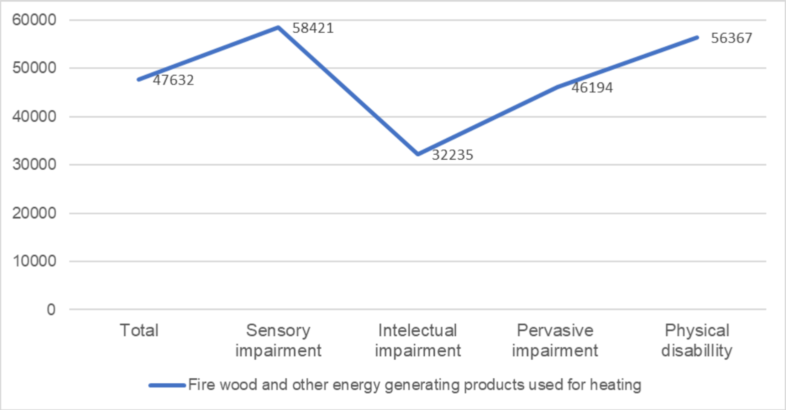

Кога се земаат предвид трошоците поврзани со живеалиштето, според испитаниците, овие трошоци претставуваат големо оптоварување за оваа ранлива група – мнозинството од испитаниците (81%) изјавија дека трошоците за живеалиште влијаат на финансиската состојба на нивното домаќинство. Понатаму, 8% од испитаниците еднаш се соочиле со предизвици, а 18% двапати или повеќепати се соочиле со предизвик да ги платат трошоците за живеалиште, како што се вода, електрична енергија, итн.

Графикон 15: Влијанието на трошоците за домување на финансиската состојба на вашето домаќинство

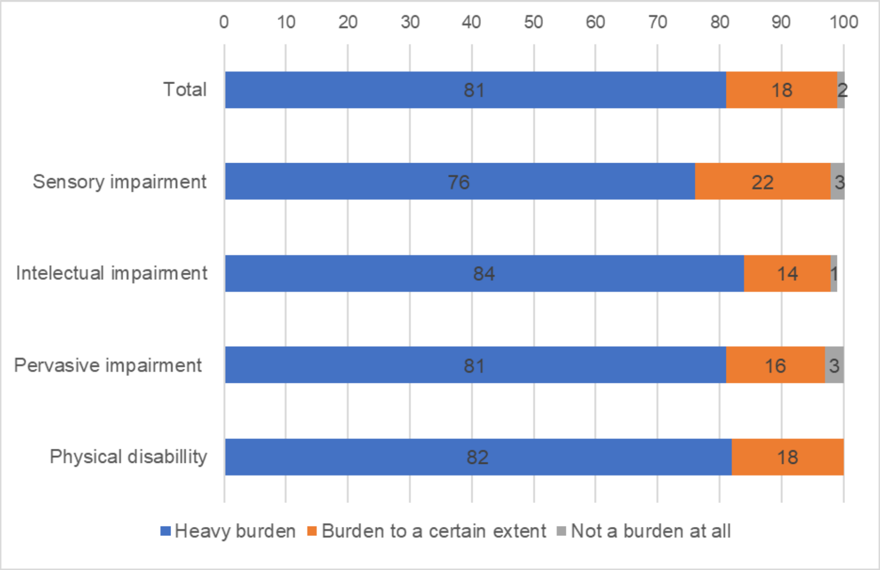

Графикон 16: Дали вашето домаќинство се соочило со предизвик во изминатата година да плати...

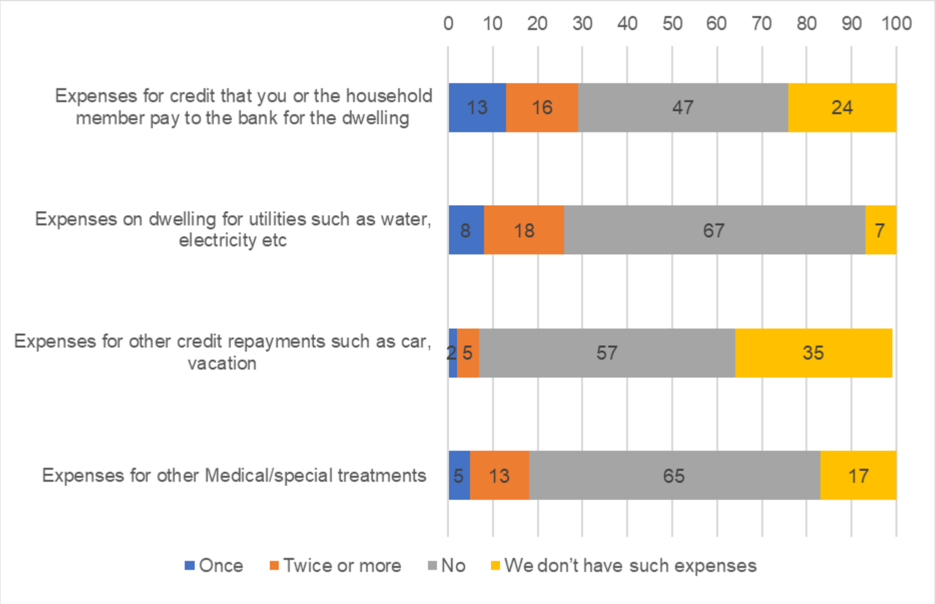

Мнозинството од испитаниците (84%) изјавија дека во изминатиот месец никогаш не легнале гладни од причини што семејството не можело да си го дозволи тоа. Меѓутоа, значителен процент од испитаниците (16%) изјавија дека се случило најмалку еднаш во изминатиот месец тие или некој од нивното домаќинство да легне гладен бидејќи немале доволно храна.

Графикон 17: Дали вие или некој од вашето домаќинство во изминатиот месец легнавте гладни затоа што не сте можеле да си дозволите доволно храна за нив?

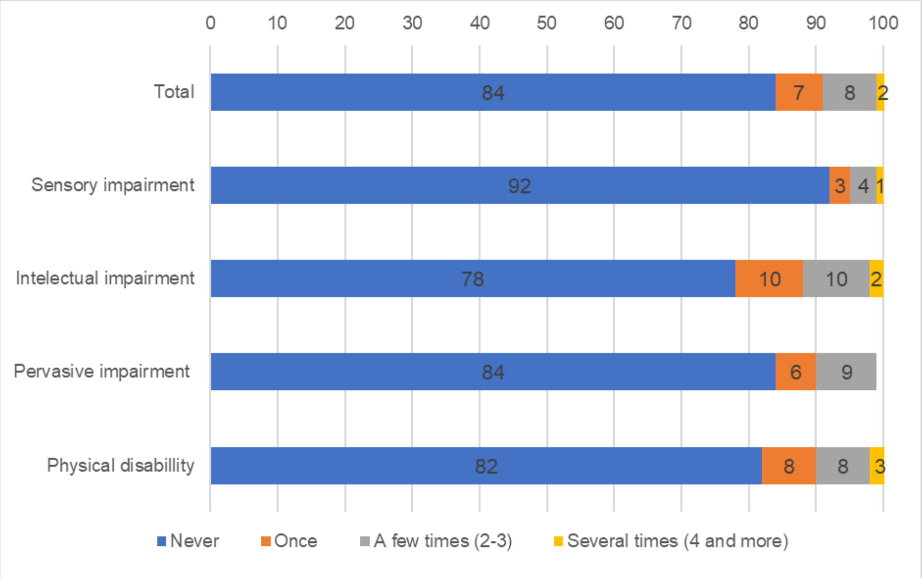

1.9.3 Приход на домаќинството

Проценетиот месечен приход на домаќинството кој ги вклучува приходите од плата и/или пензија плус приход од социјални надоместоци изнесува 24,982 мкд. Најнизок просечен

приход на домаќинството е меѓу домаќинствата кои имаат лица со интелектуална попреченост (21,071 мкд), а највисок просечен приход има кај домаќинствата со лица со сензорни оштетувања (27,760 мкд).

Табела 10: Приход на домаќинството

Вид на попреченост	МКД
Сензорни оштетувања	27.760
Интелектуална попреченост - дете	23.914
Интелектуална попреченост - возрасен	21.071
Первазивни растројства	24.548
Телесна попреченост - дете	24.706
Телесна попреченост - возрасен	25.244
ВКУПНО	**24.982**

Анализата на приходот според големината на домаќинството, т.е. проценката на просечниот приход по член покажува дека колку е поголема големината на домаќинството, толку е помала достапноста на приход по член на домаќинството. Особено, критичниот приход по член е кај домаќинствата кои имаат над 5 членови.

Табела 11: Приход по член на домаќинството

Домаќинство	МКД
1 член на домаќинство	11.582
2 члена на домаќинство	12.170
3 члена на домаќинство	8.959
4 члена на домаќинство	8.137
5 члена на домаќинство	5.648
6 члена на домаќинство	5.079
7 члена на домаќинство	2.343
9 члена на домаќинство	1.656

Околу половина од испитаниците (48%) изјавија дека добиваат постојана парична помош, а 16% од домаќинствата добиваат посебен детски додаток за децата со попреченост. Дваесетидва проценти од испитаниците изјавија дека добиле еднократна парична помош од општината.

Графикон 23: Социјални придобивки

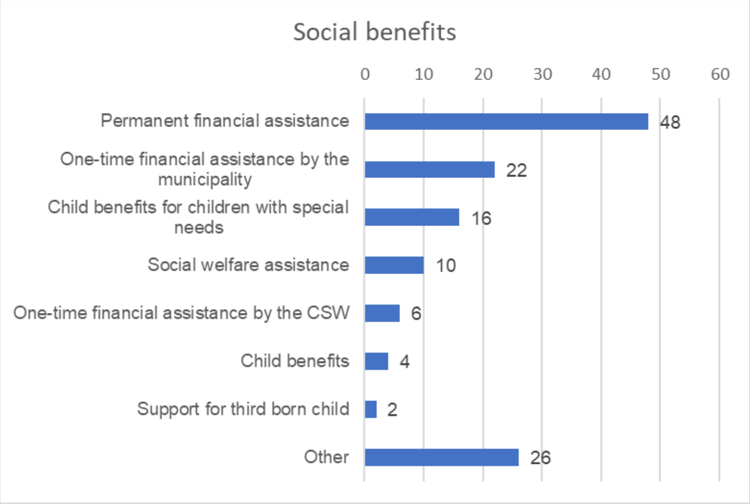

Во однос на другите приходи остварени од изнајмување соба, стан или куќа, само 6% од испитаниците споменаа дека имаат приходи од такви средства.

Графикон 24: Приход од станбена кирија

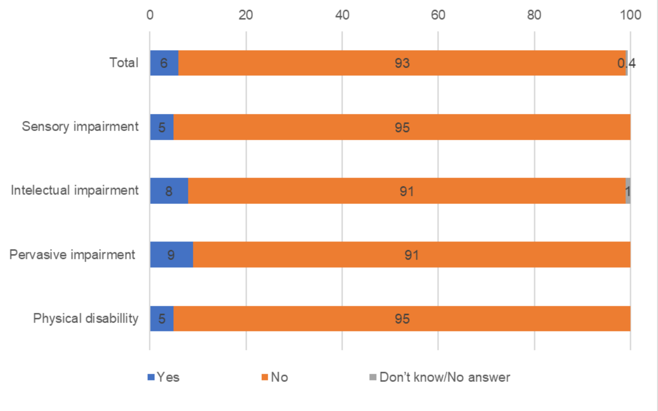

1.9.4 Демографски профил на домаќинството

Во табела 12 е прикажана распределбата на анкетираните домаќинства по број на членови на домаќинството. Распределбата на домаќинствата по бројот на нивните членови е поделена

околу 2 и 4 членови, а во споредба со нормалната распределба каде четиричлените домаќинства заземаат најголемо учество, во примерокот на домаќинства со лица со попреченост има значителен дел од две и трочлени домаќинства.

Табела 12: Фреквентност на домаќинства по број на членови на домаќинството

Број на членови на домаќинство	Број на домаќинства	Процент на домаќинства
1	14	5.3
2	70	26.7
3	68	26.0
4	68	26.0
5	30	11.4
6	8	3.1
7	3	1.1
9	1	0.4

Вкупниот број на членови на домаќинствата изнесува 858, а просечната големина на домаќинството е 3,24 члена. Во табела 13 е прикажана распределбата по возраст на членови на домаќинството – 20% од сите членови на домаќинството се деца под 18 години. Истиот дел од сите членови на домаќинството припаѓа на најстарата возрасна група (над 60 години).

Табела 13: Распределба по возраст на членови на домаќинството

Возрасни групи	Број на членови на домаќинството	Процент на членови на домаќинството
0-17 години	168	19.6
18-29 години	158	18.4
30-39 години	98	11.4
40-49 години	122	14.2
50-59 години	137	16.0
60+ години	175	20.4
ВКУПНО	**858**	**100.0**

1.9.5 Образование

Повеќе од третина (36,5%) од сите членови на домаќинството имаат потполно средно училиште, додека 38% од членовите на домаќинството имаат потполно или непотполно основно училиште.

Табела 13: Образовни достигнувања

	Број на членови на домаќинството	Процент на членови на домаќинството
Без образование	79	9.2
Непотполно основно	154	18.0
Потполно основно	173	20.2

Непотполно средно	60	7.0
Потполно средно	313	36.5
Универзитет или повисоко	73	8.5
Друго	6	0.7
Вкупно	**858**	**100.0**

1.9.6 Вработување

Овој дел го набљудуваше однесувањето на пазарот на труд на анкетираните домаќинства. За оваа анализа ги земаме предвид само работоспособните лица, односно оние меѓу 15 и 64 години, што во нашиот примерок изнесува 617 членови на домаќинството. Во табелата 14 е прикажана распределбата на домаќинства според бројот на работоспособни лица во домаќинството. Мнозинството од домаќинствата (37,8%) имаат два члена на работоспособна возраст, проследени од три такви члена (18,7%), четири члена (17,9%) и еден (16,8%).

Табела 14: Број на членови на домаќинството на работоспособна возраст

	Број на домаќинства	Процент на домаќинства
Ниту еден	15	5.7
1 член на домаќинство	44	16.8
2 члена на домаќинство	99	37.8
3 члена на домаќинство	49	18.7
4 члена на домаќинство	47	17.9
5 члена на домаќинство	8	3.1
Вкупно	**262**	**100.0**

Според резултатите, стапката на невработеност кај набљудуваните домаќинства е 24%, а покрај овој процент, 12% од членовите на работоспособна возраст се невработени, но не бараат работа. Работниот статус на членовите на домаќинството на работоспособна возраст е прикажан во табела 15.

Табела 15: Работен статус на членови на домаќинство на работоспособна возраст

	Вкупно	Сензорни	Интелектуалн	Первазивн	Телесна

	(%)	оштетувања	а попреченост	и растројства	попреченост
Платен вработен – полно работно време	**29.7**	37.5	27.8	31.2	24.5
Платен вработен – скратено работно време	**2.6**	2.9	3.3	3.2	0.7
Само вработени	**1.3**	0.7	2.5	1.1	0.0
Вработено инвалидно лице	**0.5**	1.5	0.0	0.0	0.7
Невработено лице кое бара работа	**24.2**	22.1	21.6	26.9	28.6
Невработено лице кое не бара работа	**11.7**	5.9	17.0	6.5	11.6
Домаќинка (неплатена домашна работа)	**2.4**	1.5	5.0	1.1	0.0
Во пензија	**10.5**	16.9	6.2	2.2	17.0
Студент	**8.4**	2.9	7.5	18.3	8.8
Друга неактивна личност	**8.8**	8.1	9.1	9.7	8.2
Вкупно	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

1.9.7 Демографски профил на глава на домаќинство

Сега ќе разговараме за демографските карактеристики на главата на домаќинството. Три четвртини од главите на домаќинството се мажи и една четвртина се жени, а распределбата на возраста е наклонета кон постарите возрасни групи, од кои речиси секоја четврта глава на домаќинство е на возраст над 60 години.

Графикон 18: Пол на главата на домаќинство Графикон 19: Возраст на главата на домаќинство

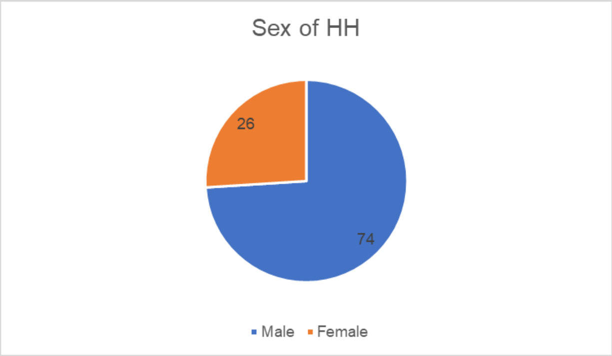

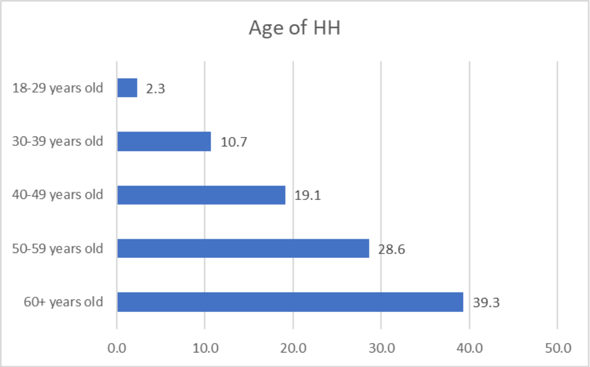

Во однос на образовното достигнување на главата на домаќинствата, околу половина од испитаниците (49%) имаат потполно средно/стручно образование. Една третина од главите на домаќинствата (34%) имаат потполно основно образование или помалку. Една третина од главите на домаќинствата (38%) се пензионирани и речиси ист дел (38%) се вработени (со полно или со скратено работно време). 14% од главите на домаќинствата се невработени.

Графикон 20: Образование на главата на домаќинство Графикон 21: Статус на вработеност на главата на домаќинство

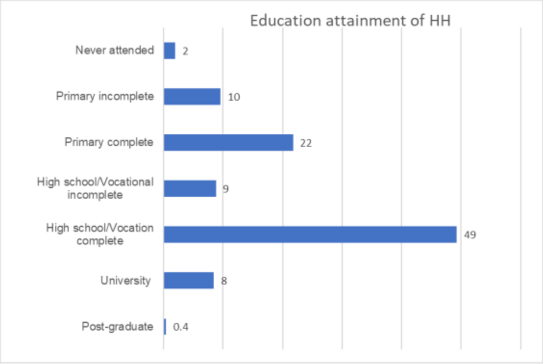

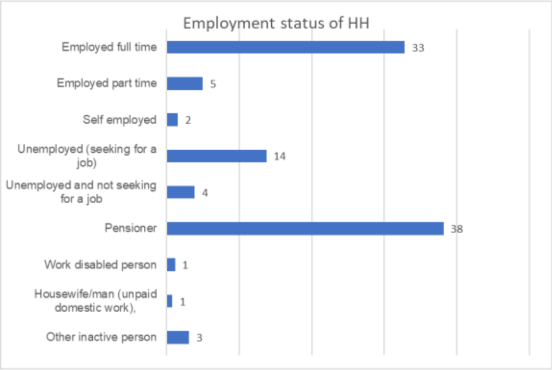

Во однос на етничката структура на главите на домаќинствата, најмногу испитаници се Македонци (83%), додека 5% се Албанци и 9% се Роми, што е појава тројно поголема од појавата на ромското население од вкупното население на Општина Битола.

Графикон 22: Етничка припадност на главата на домаќинство

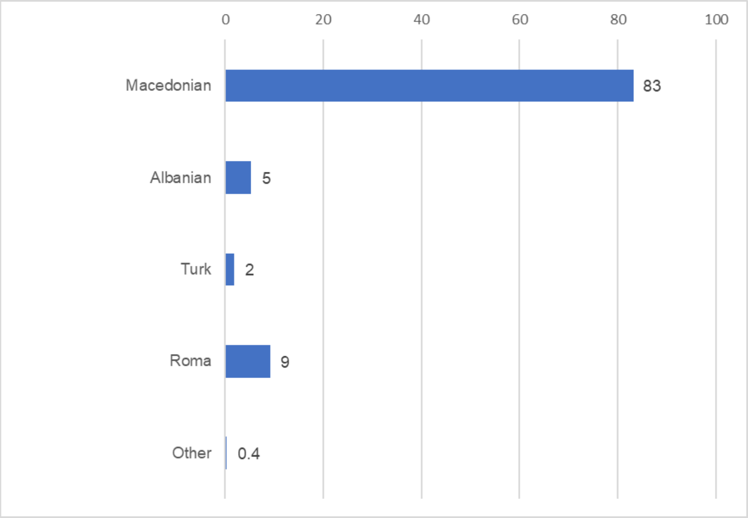
0
20
40
60
80
100
Macedonian
83
Albanian
5
Turk
2
Roma
9
Other
0.4

1.10 Потреби

Овој дел ги анализира потребите на лицата со попреченост како што ги изразија анкетираните глави на домаќинствата.
Прво, побаравме од испитаниците да дадат подетални информации за состојбата на лицето со попреченост во домаќинството. 17% од испитаниците изјавија дека лицето со попреченост има ментално заболување, а 25% одговорија дека лицето има заболување поврзано со видот или слухот. Истиот процент од испитаниците (25%) изјавија дека лицето со попреченост има проблем со подвижноста и моторните вештини.

Графикон 23: Која е природата на одредената болест или попречувањето?

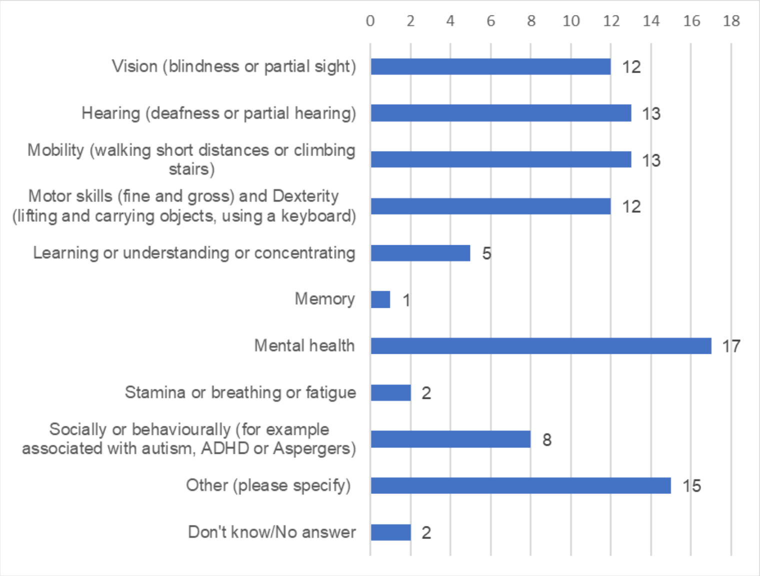

Три четвртини од испитаниците (74%) изјавија дека состојбата или болеста многу ја намалуваат можноста на лицето со попреченост да извршува секојдневни активности. Најголем процент од испитаниците кои изјавија дека состојбата на лицето со попреченост ја намалува нејзината/неговата способност да извршува секојдневни активности може да се најде кај домаќинствата со лица со телесна попреченост (и деца и возрасни) и возрасни лица со интелектуална попреченост, додека најмал процент може да се најде кај лицата со первазивно развојно растројство.
Графикон 24: Дали некоја од состојбите или болестите ја намалуваат неговата/нејзината способност за извршување на секојдневните активности?

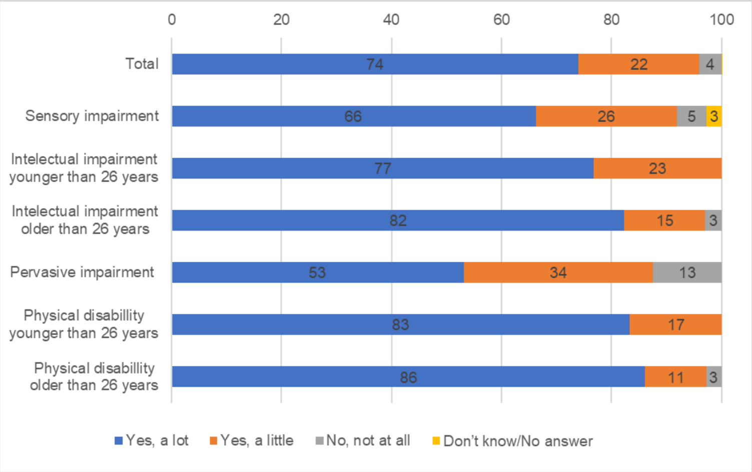

Преку мрежа на владини, на заедницата, приватни и непрофитни организации, социјалните услуги обезбедуваат широк спектар на поддршка за оние на кои им е потребна. Помошта вклучува советување и грижа за запоставени и злоупотребувани деца; субвенции за храна и домување; планови за здравствена заштита и терапија; обука за работа; и услуги за посвојување и згрижување.

Повеќе од две третини од сите анкетирани испитаници (69%) изјавија дека не користат никакви социјални услуги, додека 18% наведоа дека користат социјални услуги на редовна основа, а 13% повремено користат социјални услуги.

Графикон: Користење социјални услуги?

Од оние кои користат некои од социјалните услуги, 44% изјавија дека користат советодавни услуги, а 28% користат услуги за стручна помош и поддршка. 27% користат домашни услуги - лична помош, а 24% користат услуги за информации и упатување.

Графикон 26: Вид на користени социјални услуги

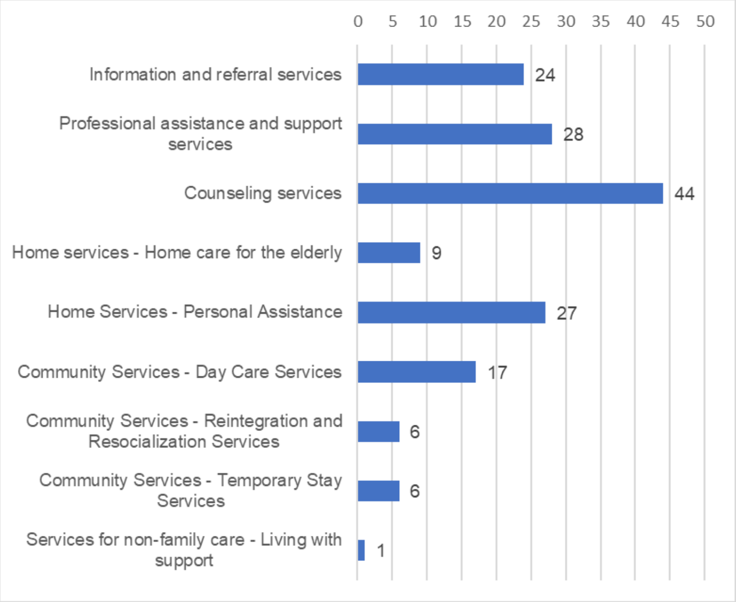

Според испитаниците, најпотребните социјални услуги се домашните услуги – лична помош спомената од една четвртина од испитаниците (26%), потоа советодавни услуги и услуги за стручна помош и поддршка, кои ги претпочитаат 24% и 23% од испитаниците, соодветно.

Графикон 27: Вид на потребни социјални услуги

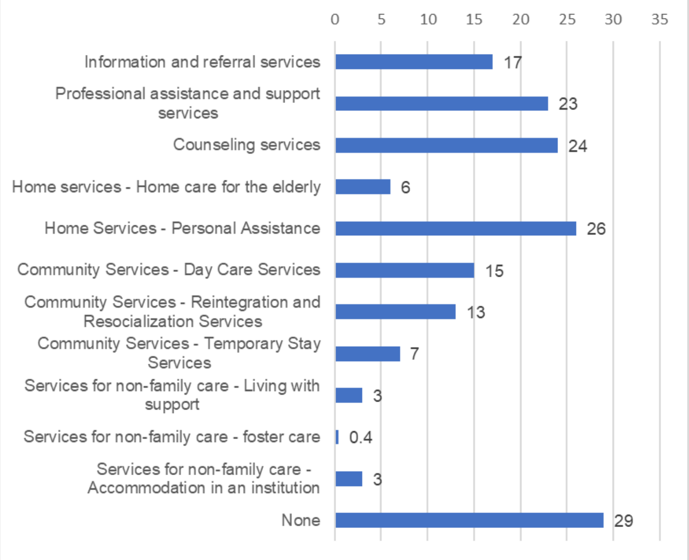

Анализирајќи ги потребите на различните подгрупи, на лицата со интелектуална попреченост (и возрасни и деца) во споредба со другите групи во поголема мера им се потребни советодавни услуги, додека лицата со первазивно развојно растројство споменаа услуги за стручна помош и поддршка и услуги за реинтеграција и ресоцијализација. Лицата со телесна попреченост во поголема мера споменаа дека им се потребни домашни услуги (грижа за стари лица и лична помош) и услуги за дневен престој. Домашните услуги (грижа за стари лица) се исто така во поголема мера споменати од страна на испитаниците во домаќинствата со возрасни лица со интелектуална попреченост, кои исто така имаат потреба од услуги за информации и упатување во поголема мера во споредба со другите подгрупи.

Табела 16: Потреби од услуги по вид на попреченост

Услуги	**Вкупно**	Сензорни оштетувања	Интелектуална попреченост - возрасен	Интелектуална попреченост - дете	Первазивни растројства	Телесна попреченост – дете	Телесна попреченост - возрасен
Услуги за информации и упатување	**17**	18	23	18	3	20	17
Услуги за стручна помош и поддршка	**23**	20	20	29	38	17	17
Советодавни услуги	**24**	19	39	38	22	17	8
Домашни услуги – Домашна грижа за стари лица	**6**	5	29	6	3	0	19
Домашни услуги – Лична помош	**26**	28	18	24	9	27	33
Услуги во заедницата – Услуги за дневен престој	**15**	8	16	9	19	10	33
Услуги за реинтеграција и ресоцијализација	**13**	4	18	6	38	13	11
ниту една	**29**	32	27	35	19	37	19

На прашањето дали некогаш кога на лицето со попреченост му биле потребни услуги од стручно лице, но не ги добило, 8% од испитаниците одговорија дека лицата со попреченост имале потреба од лекарски преглед/третман, но не го добиле тоа. Овој процент е највисок кај домаќинствата со возрасно лице со попреченост (12%), а најнизок во домаќинствата со деца со телесна попреченост. При анализирање на незадоволена потреба од специјалистички третман, може да се забележи дека 5% од испитаниците изјавија дека им се случило тоа, процент кој е најголем (9%) за домаќинствата со деца со интелектуална попреченост, а најмал (3%) кај домаќинствата каде живеат лица со телесни попречувања (и деца и возрасни).

Графикон 28: Незадоволена потреба од медицински/специјалистички/стоматолошки/социјални услуги

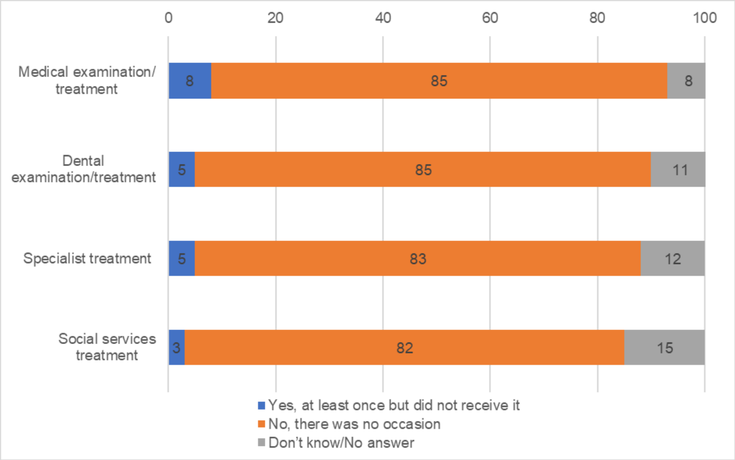

Повеќето од прашаните испитаници кои пријавија незадоволена потреба од професионални услуги споменаа дека тоа се случило затоа што не можеле да си ги дозволат услугите (55%). Исто така, значителен процент (18%) споменаа дека бараните услуги биле премногу далеку и не можеле да патуваат за да ги добијат.

Графикон 29: Причини зошто не добиле преглед или третман

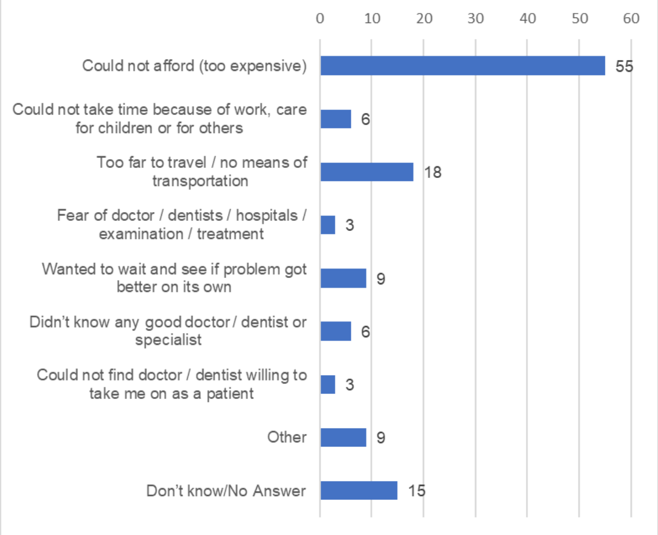

Пристап до услуги. Севкупно, мнозинството од испитаниците изјавија дека здравствените и социјалните услуги или не се доволно достапни или се, но во недоволна мера. Само 27% од испитаниците одговорија дека здравствените услуги се достапни на доволно ниво, а уште помал процент (18%) го изјавија истото за социјалните услуги.

Графикон 30: Достапност на услугите на здравствениот систем

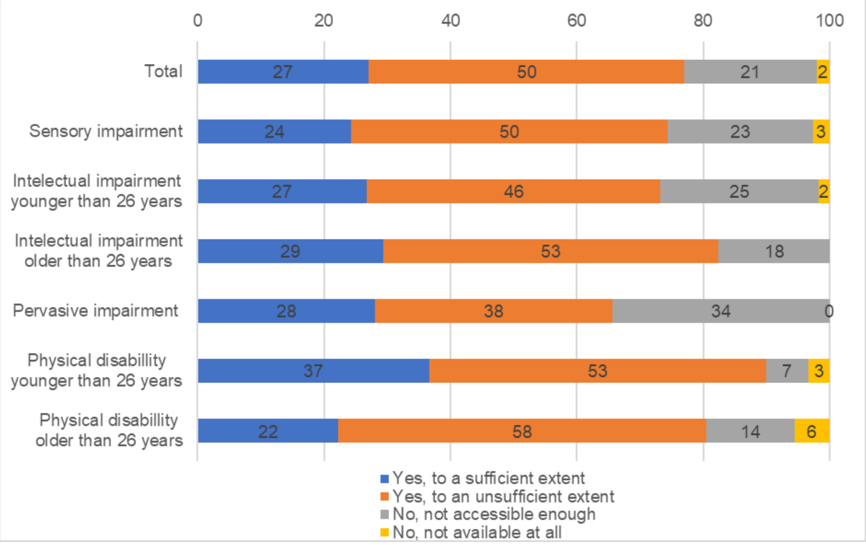

Анализирајќи го пристапот до социјалните услуги по различни подгрупи, може да се забележи дека уште помал дел на лица со сензорни оштетувања (12%), деца со интелектуална попреченост (14%), первазивно развојно растројство (16%) и возрасни лица со телесна попреченот (17%) се задоволни со нивото на пристап до овие услуги.

Графикон 31: Достапност на социјалните услуги

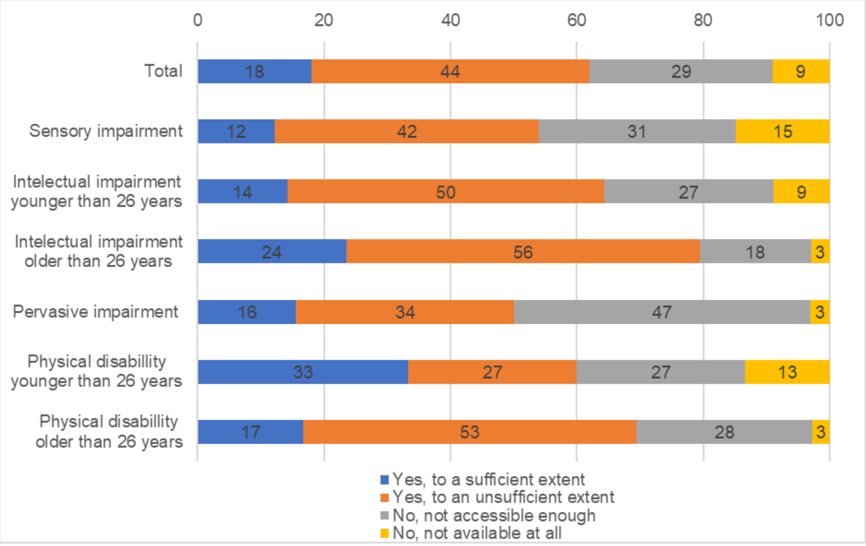

Грижата за лицето со попреченост обично ја обезбедува родителот на тоа лице – мајка или татко – 48% од испитаниците одговорија дека тоа лице е одговорно за грижата за лицето со попреченост во домаќинството. За речиси една четвртина (23%) грижата за лицето со попреченост ја обезбедува неговиот/нејзиниот брачен другар, а во 18% од случаите, грижата за лицето со попреченост ја обезбедува нивниот син или ќерка.

Графикон 32: Кој обично ја обезбедува посебната грижа / поддршката за лицето на кое му е потребна?

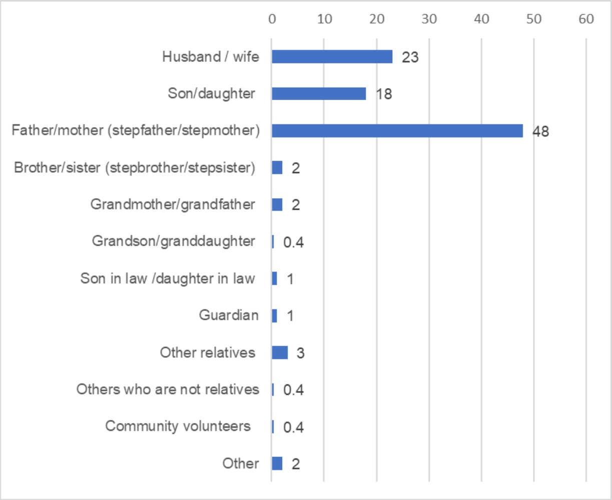

Грижата за лицето со попреченост е обврска која одзема многу време, како што изјавија повеќе од половина од испитаниците (56%), односно дека лицата во прашање кои даваат поддршка на член на семејството кој има потреба, немаат време во текот на денот да вршат работни активности кои би ги зголемиле приходите во семејството. Ова е особено случај во домаќинствата со лица со интелектуална попреченост – и деца и возрасни, каде што овој процент се зголемува на 70% и 76%, соодветно.

Графикон 33: Дали грижата и вниманието што дадените лица го посветуваат на член на семејството кој има потреба одвојува време во текот на денот за извршување на работните активности?

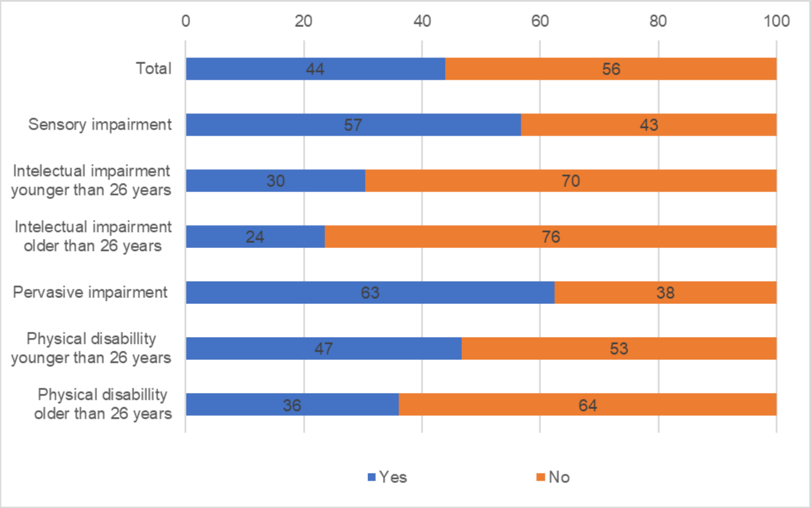

Ги прашавме испитаниците кој според нив треба да преземе одговорност за примарната грижа за луѓето на кои им е потребна. Речиси половина од испитаниците (49%) сметаат дека тоа треба да биде давател на услуги од општината, а 39% сметаат дека таквата одговорност треба да ја има давател на услуги од државата.

Графикон 33: Кој треба да биде одговорен за примарната грижа на лицата на кои им е потребна грижа?

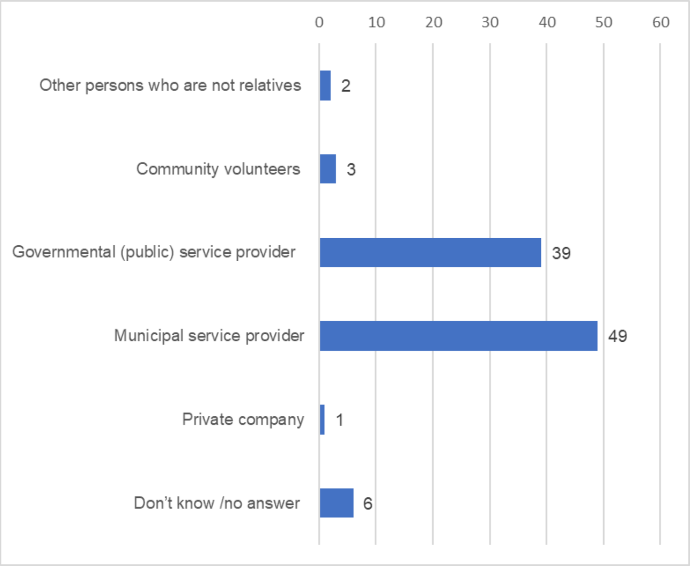

На прашањето за поопшта поддршка што им е потребна, мнозинството од испитаниците (42%) повторно ја спомснаа потребата од личен асистент. Еден од десет испитаници би сакал да добие поддршка за наоѓање работа и 9% од испитаниците навеле дека би имале корист од тоа да имаат образовен асистент, процент кој е значително поголем (25%) кај семејствата со лица со первазивни нарушувања на когнитивниот развој.

Графикон 34: Каков вид на поддршка ви треба најмногу?

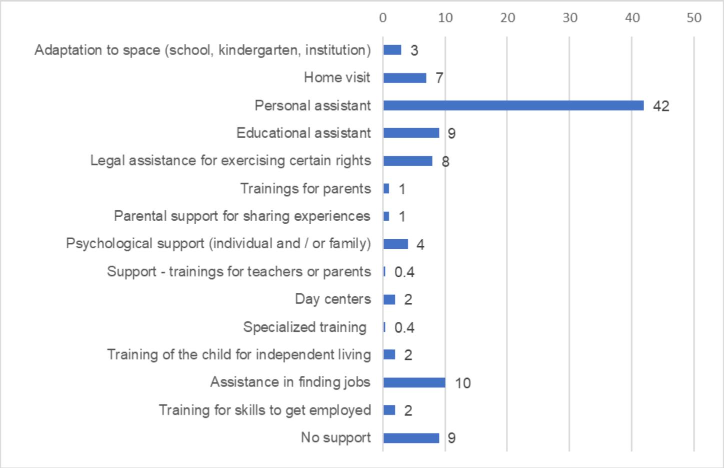

Ако лицето во домаќинството кое се грижи за лицето кое има потреба од грижа е вработено, тој или таа најмногу ќе има корист доколку имаат намалени работни часови, или од помалку работни часови дневно или намален број на работни денови во неделата - ова беше споменато од 35% од испитаниците. 18% од испитаниците би сакале да имаат флексибилно работно време, вклучително и работа од далечина, а 15% би сакале скратена работна недела со надоместување на деновите кога не се на работа со подолго работно време кога одат на работа.

Графикон 35: Што од следново најмногу ќе одговара на лицето кое се грижи за друго лице во однос на работните аранжмани погодни за семејството?

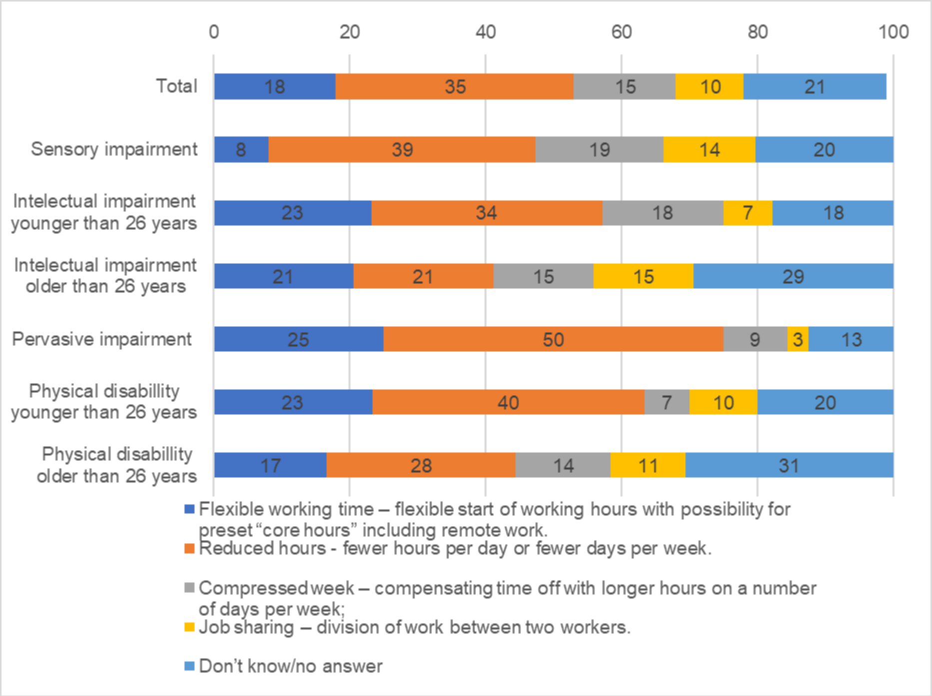

Можностите за добивање услуги за грижа за лица со попреченост од страна на приватна компанија изгледаат многу ограничени за семејствата со оглед на нивната финансиска состојба. Големо мнозинство (81%) изјавија дека купувањето услуги за грижа ќе биде голем товар за семејниот буџет. Релативно поголем процент од испитаниците кои изјавија дека донекаде можат да си дозволат такви услуги за грижа може да се најде кај семејства со лица со сензорни оштетувања и первазивни когнитивни растројства.

Графикон 36: Доколку постои можност да купите такви услуги за грижа од компанија или од приватна компанија, како тие трошоци ќе влијаат на вашиот семеен буџет?

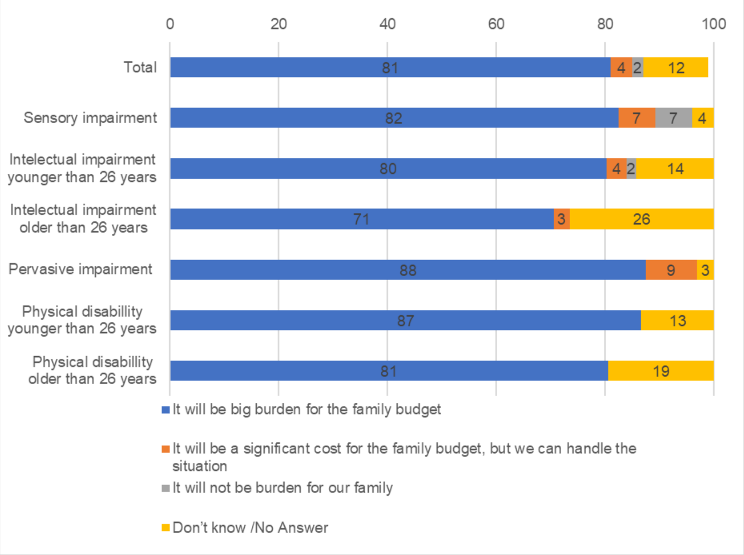

1.11 Дискриминација

Пристапот на Обединетите Нации за „никој да не биде изоставен“ не само што подразбира досегнување до најсиромашните од сиромашните, туку исто така се обидува да се бори против дискриминацијата и растечките нееднаквости во и меѓу земјите, како и нивните основни причини. Ова е втемелено во нормативните стандарди на ООН, вклучувајќи ги принципите на еднаквост и недискриминација кои се основни принципи на Повелбата на Обединетите нации, меѓународното право за човекови права и националните правни системи ширум светот.
Околу две третини (63%) од испитаниците се запознаени дека во земјата постои закон кој забранува дискриминација на попреченост, на пример при аплицирање за работа, училиште или пристап до услуги. Гледајќи ги подгрупите, може да се забележи дека испитаниците од домаќинствата со лица со интелектуална попреченост во значително помал процент се запознаени со законот против дискриминација - само 51% од тие испитаници споменаа дека се запознаени со таквиот закон, додека повеќе од една третина (37%) не се запознаени.

Графикон 37: Што мислите, дали постои закон во вашата земја кој забранува дискриминација на попреченост?

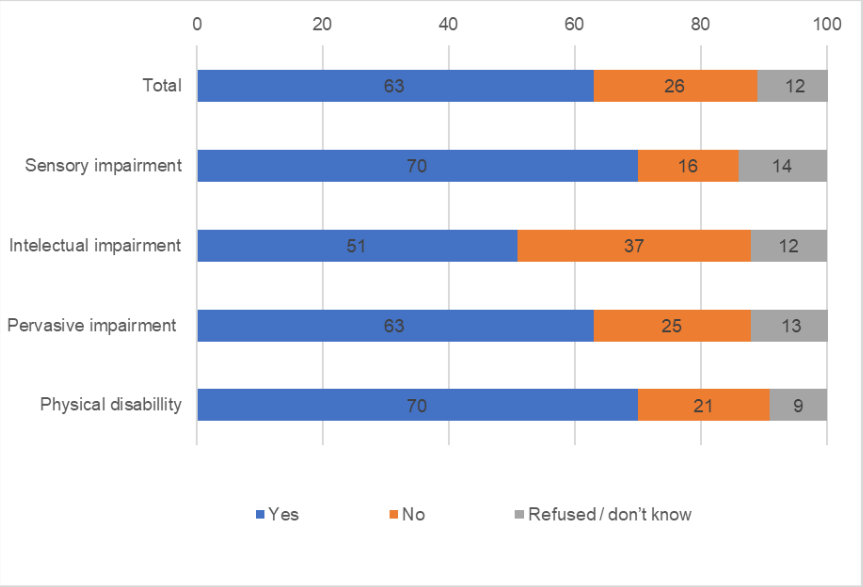

Свеста за постоењето на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација е релативно ниска – само 44% од испитаниците знаат дека постои таква Комисија во земјата. Повторно, лицата со интелектуална попреченост (29%) се најмалку запознаени со постоењето на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација.

Графикон 38: Дали знаете дека постои Комисија за спречување и заштита од дискриминација?

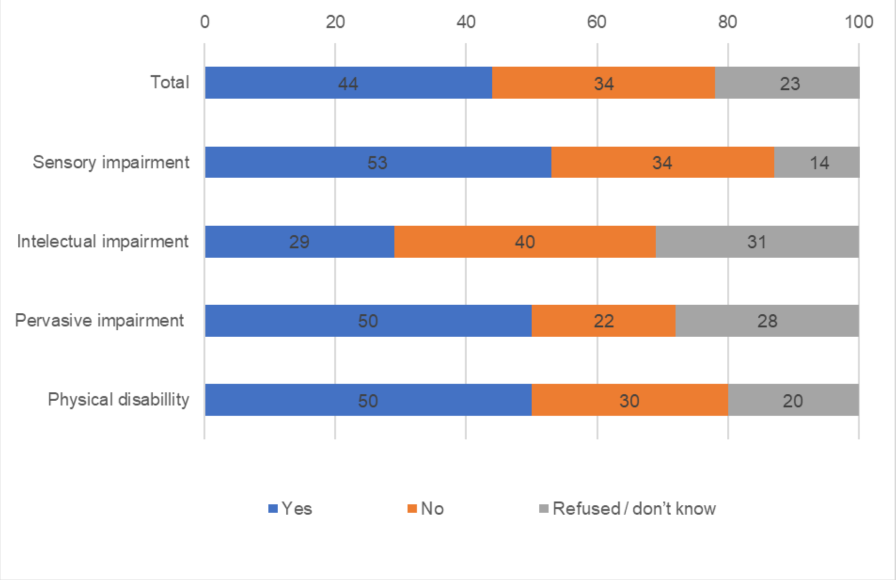

Владата на Северна Македонија од 1994 година ратификуваше неколку договори и конвенции, меѓу кои и Конвенцијата на ООН за правата на детето и Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација врз жените. Во 2011 година ја ратификуваше Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост и соодветниот Факултативен протокол.
Само половина од испитаниците (50%) се запознаени дека постои Конвенција за правата на лицата со попреченост потпишана од државата.

Графикон 39: Што мислите, дали постои Конвенција за правата на лицата со попреченост?

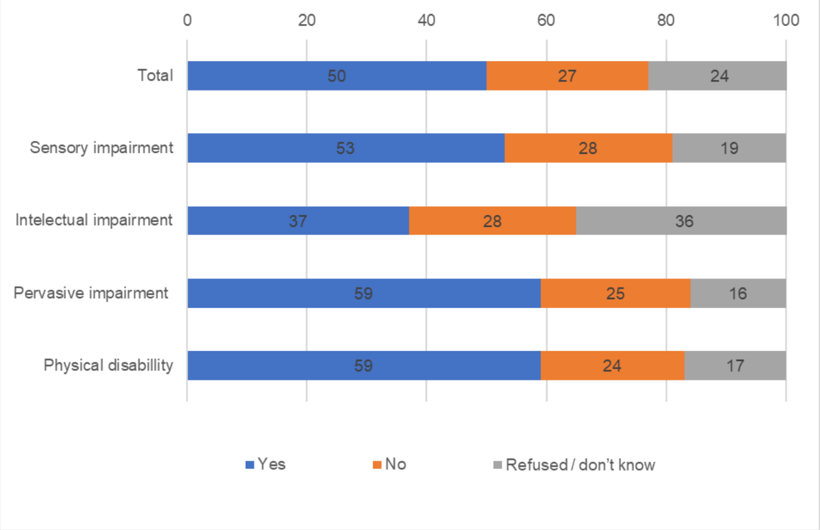

Уште помал дел (33%) сметаат дека земјата ги почитува правата на лицата со попреченост. Овој процент е значително повисок кај лицата со телесна попреченост (47%) во споредба со лицата со сензорни оштетувања (22%).

Графикон 40: Дали вашата земја ги почитува правата на лицата со попреченост?

Речиси секој трет испитаник (28%) изјави дека лично се чувствува дискриминиран врз основа на нивната состојба или состојбата на член на нивното семејство, процент кој е уште поголем кај лицата со сензорни оштетувања (35%).

Графикон 41: Дали во изминатите 12 месеци вие лично сте се чувствувале дискриминирани врз основа на вашата состојба или состојбата на член на вашето семејство?

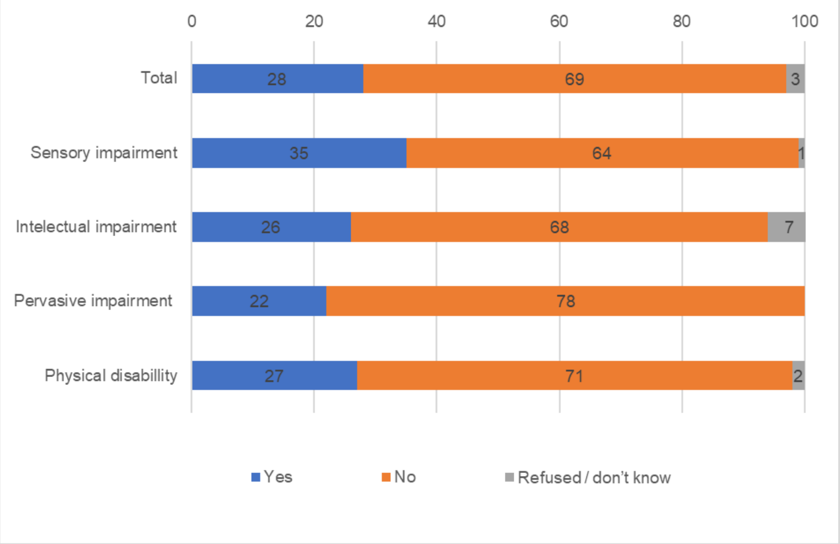

Меѓутоа, само еден од десет од испитаниците кои се чувствувале дискриминирани го пријавиле чинот на дискриминација кај властите. Повторно, лицата со сензорни оштетувања се поактивни во пријавувањето чинови на дискриминација кон нив или член на нивното семејство – 23% од овие испитаници пријавиле чин на дискриминација. Од друга страна, ниту едно од лицата со первазивни развојни растројства кои доживеале чин на дискриминација не го пријавиле тоа кај властите.

Графикон 42: Дали сте ја пријавиле дискриминацијата кај властите?

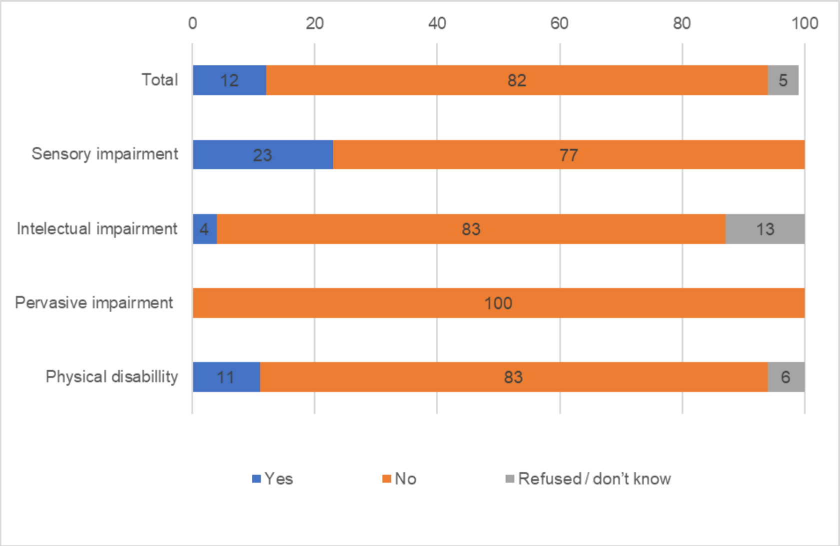

Главната причина за непријавување на чинот на дискриминација е верувањето дека таквото дејство нема да донесе никаков резултат - 46% од оние кои доживеале чин на дискриминација и не го пријавиле, го наведоа тоа како причина за непреземање такво дејство.

Графикон 43: Зошто не го пријавивте чинот на дискриминација?

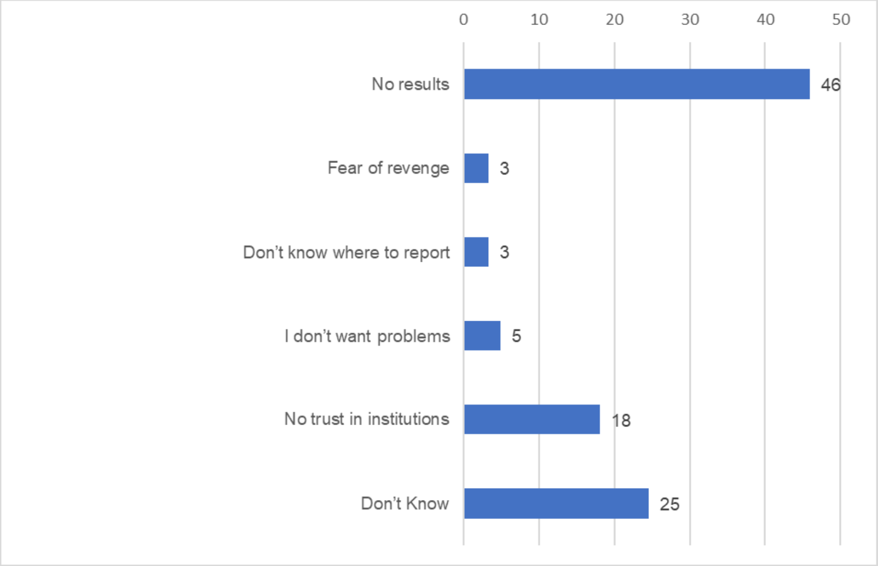

1.12 Управување

Делот за управување главно е оценет преку учество на лицата со попреченост во Општина Битола во одлуки кои влијаат на нивната состојба на локално ниво и во државата.
Секој петти испитаник (18%) изјави дека редовно следи политика, додека повеќето од испитаниците (36%) понекогаш следат политика, односно еднаш или двапати месечно. Еден од четири (24%) испитаници ретко или воопшто не следи политика.

Графикон 44: Дали следите политика...

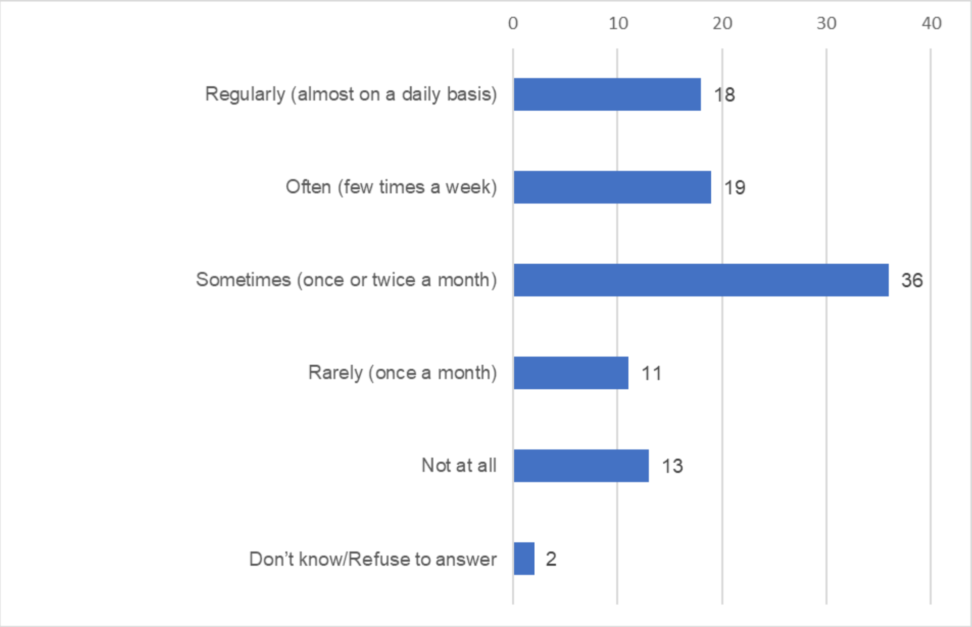

Еден од секои десет испитаници (11%) изјави дека некои одлуки донесени на централно или локално ниво ги загрозиле нивните лични интереси во текот на 2020 година и само десет проценти од оние кои го изјавија ова, презеле некаква активност за да ги заштитат нивните интереси. Иако базата на испитаници кои презеле некаква активност е релативно мала, значително е поголем процентот на оние кои презеле некаква активност меѓу лицата со телесна попреченост, главно преку пишување писмо или повик до владината или општинската институција. Други форми на дејствување вклучуваат средба со претставникот на владината институција или општински функционер (43%), пишувајќи писмо до медиумите (29%) или потпишување петиција (29%).

Графикон 45: Дали во текот на 2020 година беше донесена одлука на централно или локално ниво што ги загрози вашите лични интереси?

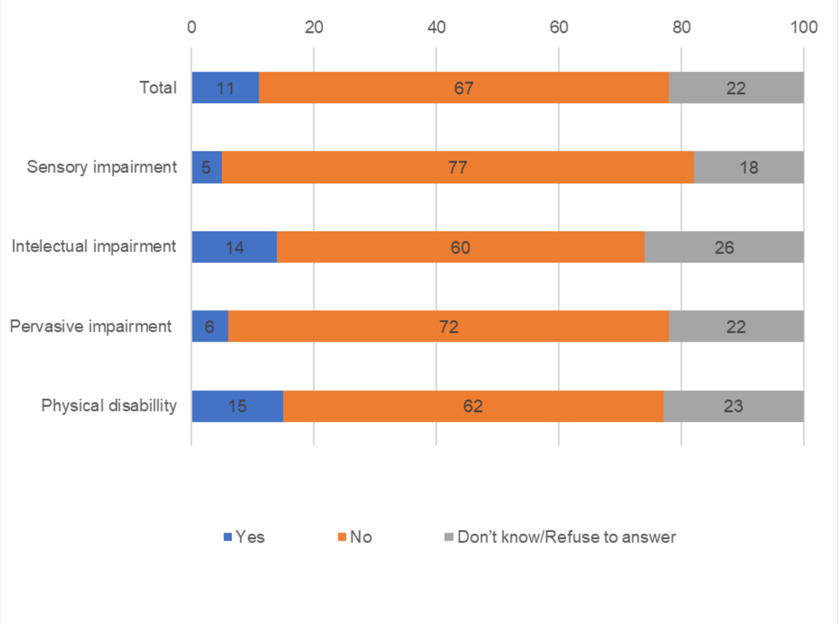

Графикон 46: Дали презедовте некакво дејство за да го заштитите вашиот интерес?

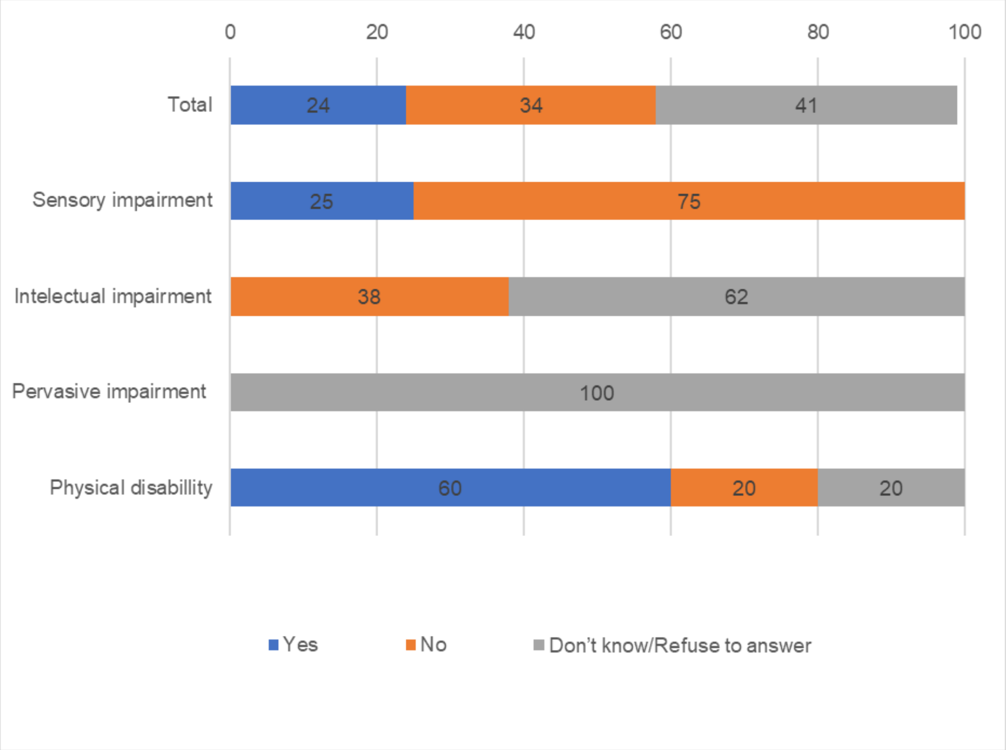

Графикон 47: Каков вид на дејство?

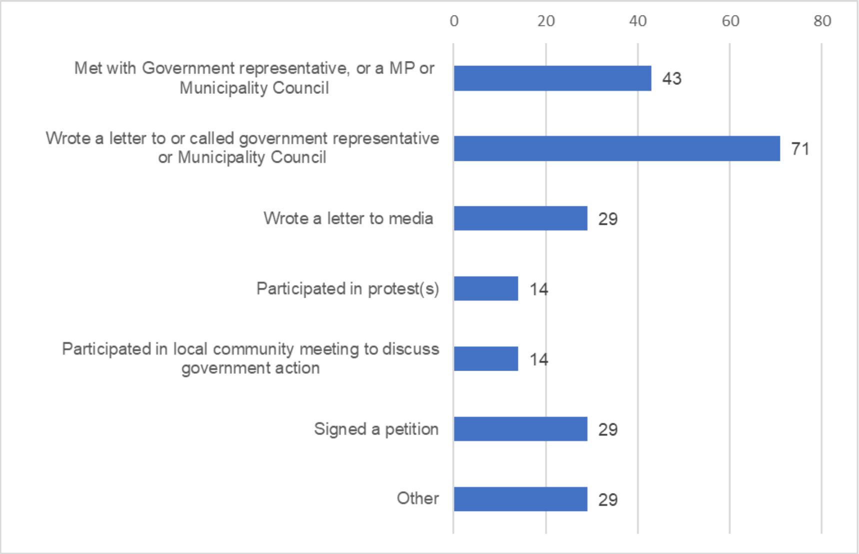

1.13 Ранливост на шокови

Овој дел ја проценува ранливоста што ја разгледува појавата на шок предизвикан од природна опасност или вештачки создадена опасност.
Две третини од сите анкетирани испитаници изјавија дека биле погодени од пандемијата на Ковид-19. Понатаму, 37% од испитаниците споменаа дека тие или некој во нивното домаќинство доживеале земјотрес во изминатите 5 години и 19% доживеале тешки временски услови во истиот период. 15% од испитаниците доживеале поплави и 11% доживеале шумски пожар во изминатите 5 години.

Графикон 48: Кој од следните опасни природни феномени сте го доживеале вие или некој во вашето домаќинство во изминатите 5 години?

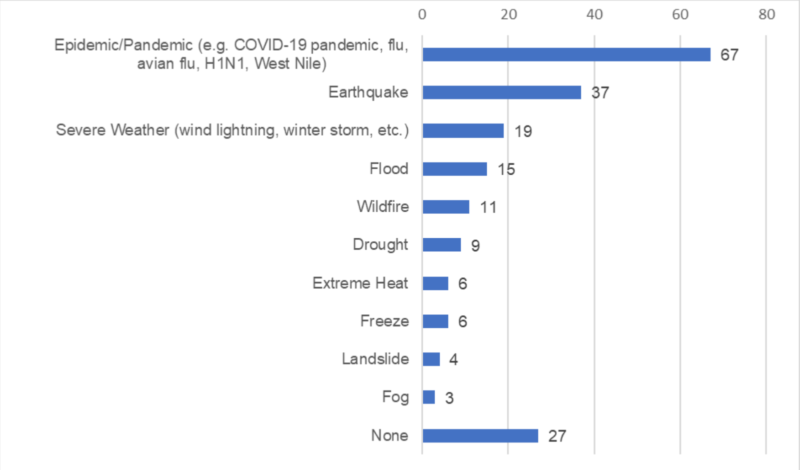

Стравот од пандемија е сеприсутен бидејќи речиси сите испитаници (95%) се загрижени дека епидемијата ќе влијае на нивните животи. Друга значајна загриженост во однос на природните непогоди е појавата на тешки временски услови - 72% од испитаниците изразиле одредено ниво на загриженост во врска со оваа природна непогода, проследено со земјотрес (71%). Најмалку загриженост има за свлечиштето, за кое 61% од испитаниците споменаа дека не се загрижени дека тоа ќе влијае на местото каде што живеат.

Графикон 49: Колку сте загрижени дека следните природни непогоди ќе влијаат на местото каде што живеете?

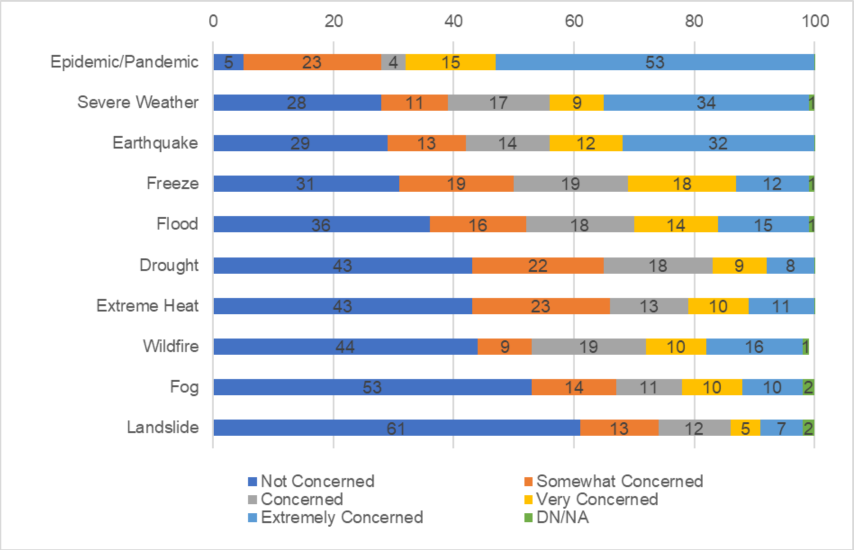

Загадувањето на воздухот е главната грижа за испитаниците кога станува збор за вештачките опасности. 96% од испитаниците изразија одреден степен на загриженост во врска со загадувањето на воздухот. Две третини од испитаниците (67%) исто така се загрижени за недостиг на електрична енергија што може да влијае на местото каде што живеат.

Графикон 50: Колку сте загрижени дека следните вештачки опасности ќе влијаат на местото каде што живеете?

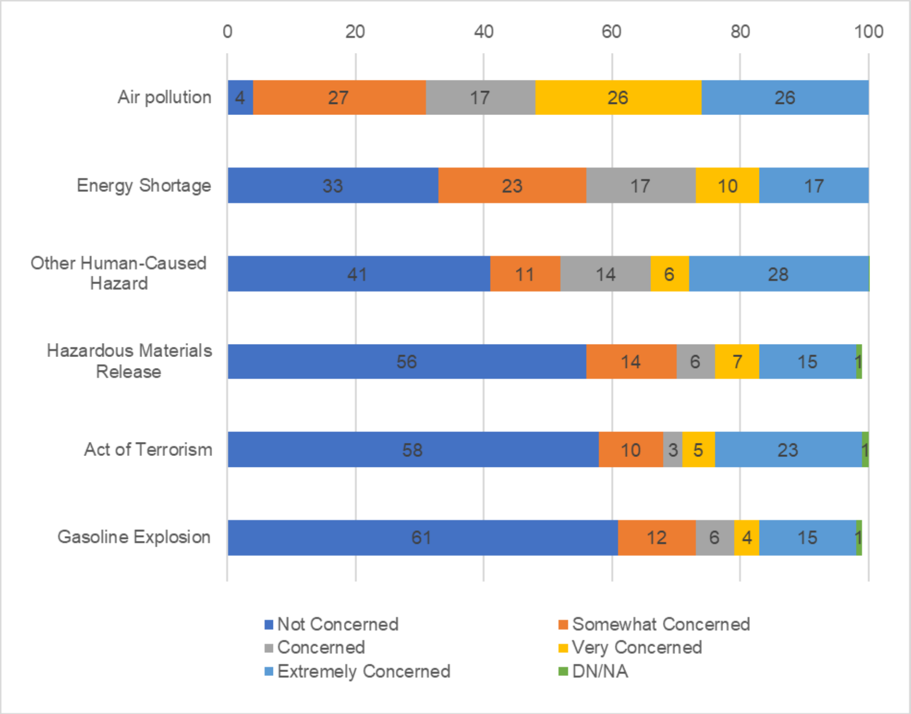

1.13.1 Ковид-19

Иако во голема мера биле погодени од Ковид-19 и го искусиле тоа во изминатиот период, за мнозинството од испитаниците (67%) работната состојба не се променила поради пандемијата. Меѓутоа, 5% од испитаниците споменаа дека нивниот работен статус не е променет, но можностите за наоѓање работа значително се намалиле, додека 10% претрпеле или скратување на работното време, со губење на работното место или одреден период останале во мирување.

Графикон 51: Дали вашата работна состојба се промени поради пандемијата со КОВИД-19?

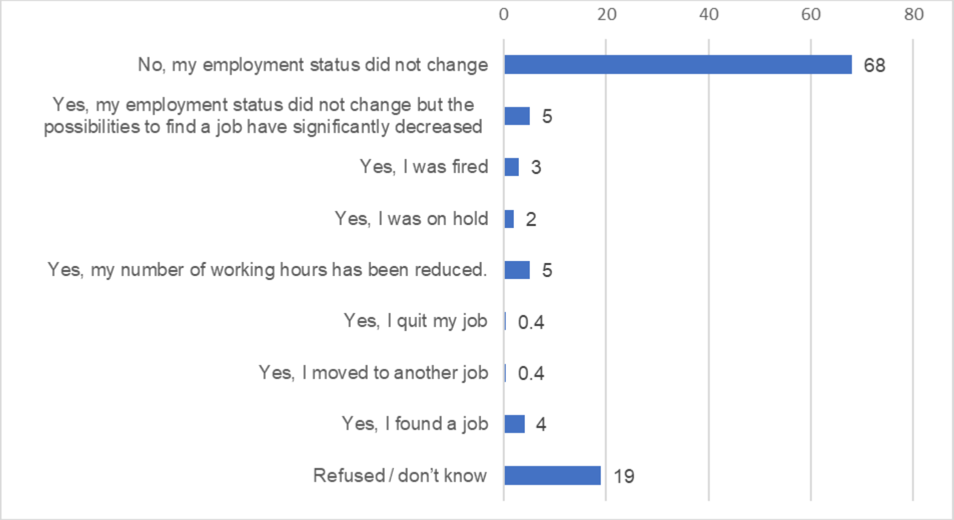

Поочигледното влијание од пандемијата со корона вирусот може да се забележи кај месечната заработка на главниот заработувач во домаќинствата. Имено, како што изјавија речиси половина од испитаниците (48%), приходите од главниот заработувач се намалени во споредба со пред избувнувањето на пандемијата. Покрај тоа, огромно мнозинство од испитаниците (90%) изјавија дека немаат никакви заштеди за да ги олеснат нивните проблеми предизвикани од ситуацијата со корона вирусот.

Графикон 53: Дали нето-месечниот приход на главниот(те) заработувач(и) се зголеми значително во споредба со пред кризата? Ве молиме дадете го вашиот одговор во процент од нето платата пред кризата.

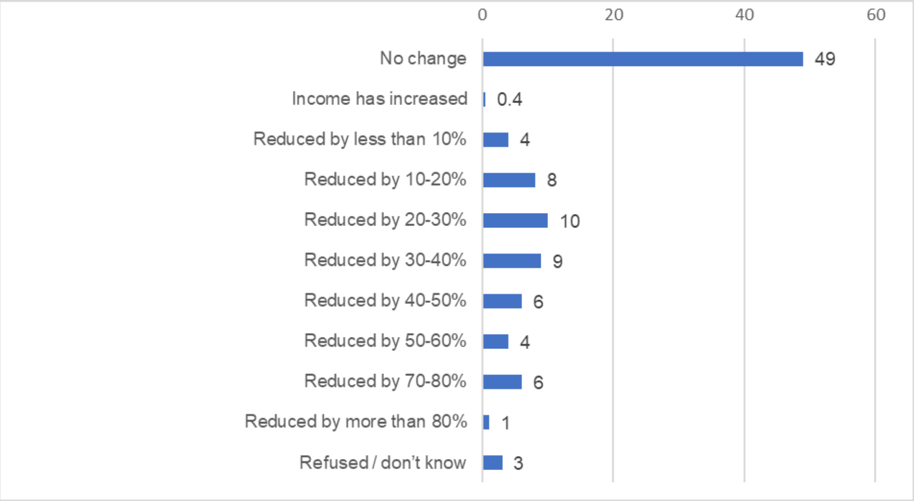

Графикон 53: Дали вашето домаќинство има каква било заштеда што може да се искористи за да се олеснат проблемите предизвикани од ситуацијата со корона вирусот?

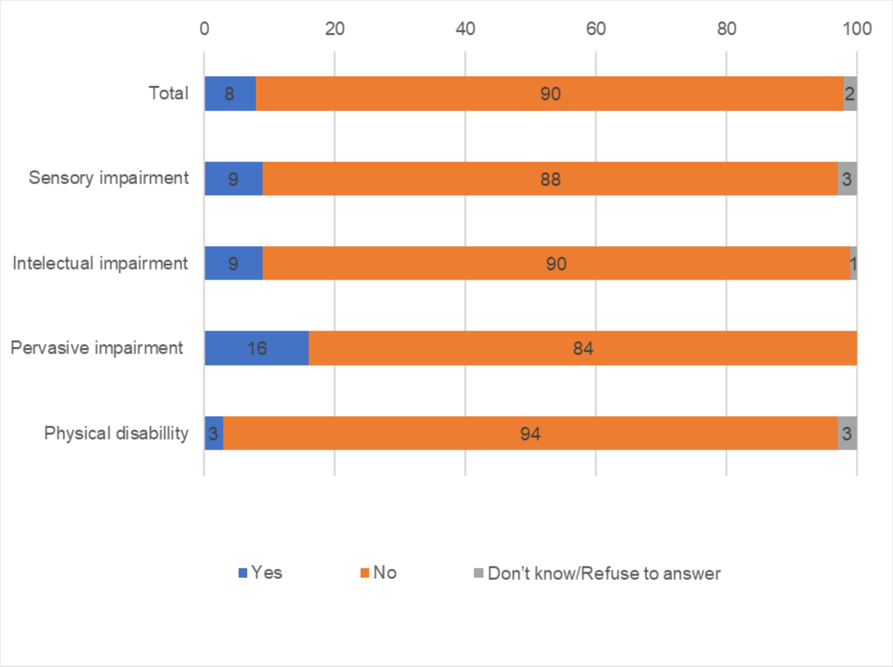

Понатаму, секој четврти испитаник изјави дека нивното домаќинство морало да се задолжи со цел да управува со својата финансиска состојба создадена од условите поврзани со корона вирусот.

Графикон 54: Дали вашето домаќинство мораше да се задолжи со цел да управува со својата финансиска состојба создадена од условите поврзани со корона вирусот?

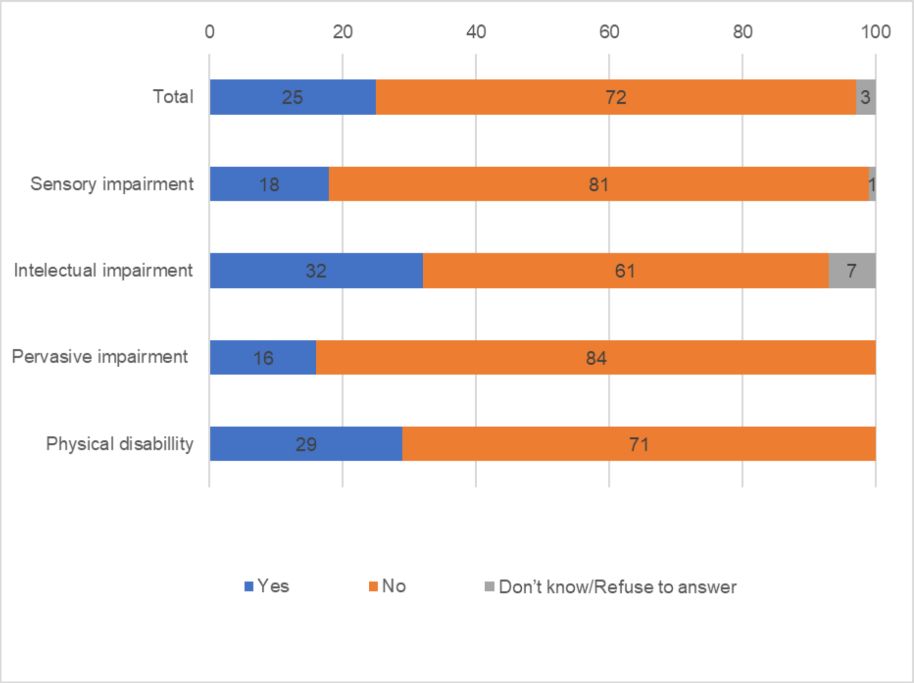

Помош за Ковид

Само 12% од испитаниците изјавија дека нивното домаќинство или некој од домаќинството добиле надворешна парична помош поврзана со пандемијата со КОВИД-19. Овој процент е значително повисок кај лицата со сензорни оштетувања (22%). Од друга страна, ниту едно од лицата со первазивно развојно растројство добиле надворешна парична помош поврзана со Ковид-19.

Графикон 55: Домаќинства кои добиле надворешна парична помош поврзана со КОВИД-19

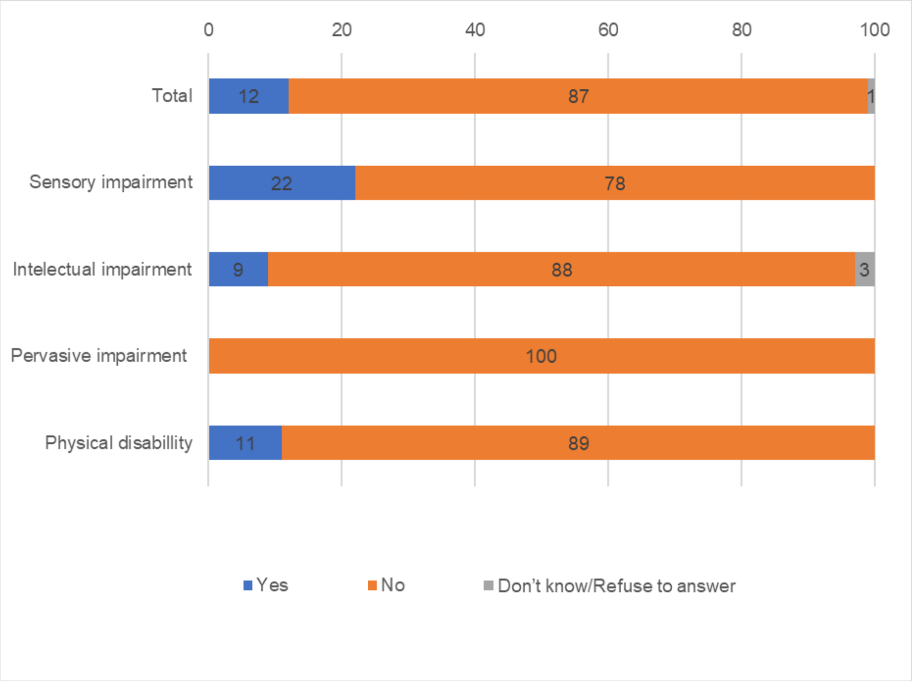

Од оние кои добиле надворешна парична помош, 48% изјавија дека добиле помош во изминатите 12 месеци, додека 19% добиле таква помош во изминатите 6 месеци. Речиси сите приматели на помош (93%) изјавија дека добиле помош од владини програми, а само 7% од нив добиле помош од некои други извори.

Графикон 56: Кога добивте помош?

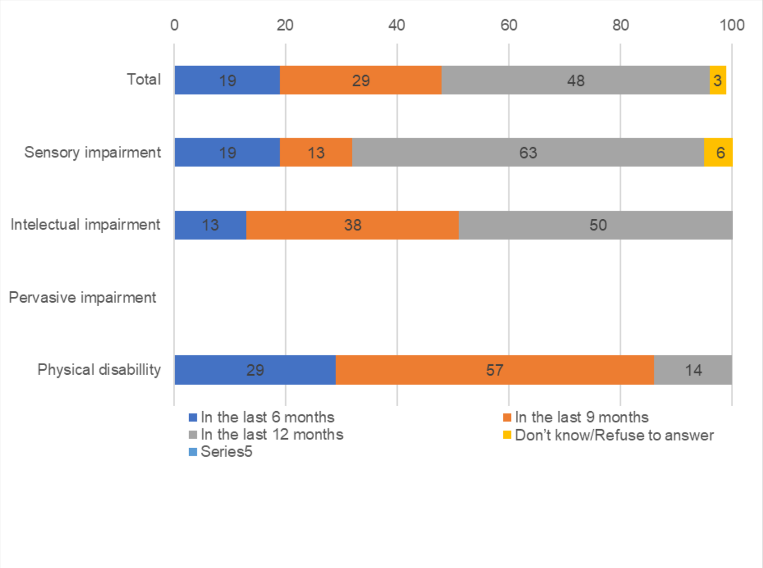

Графикон 57: Од кој извор(и) добивте парична помош?

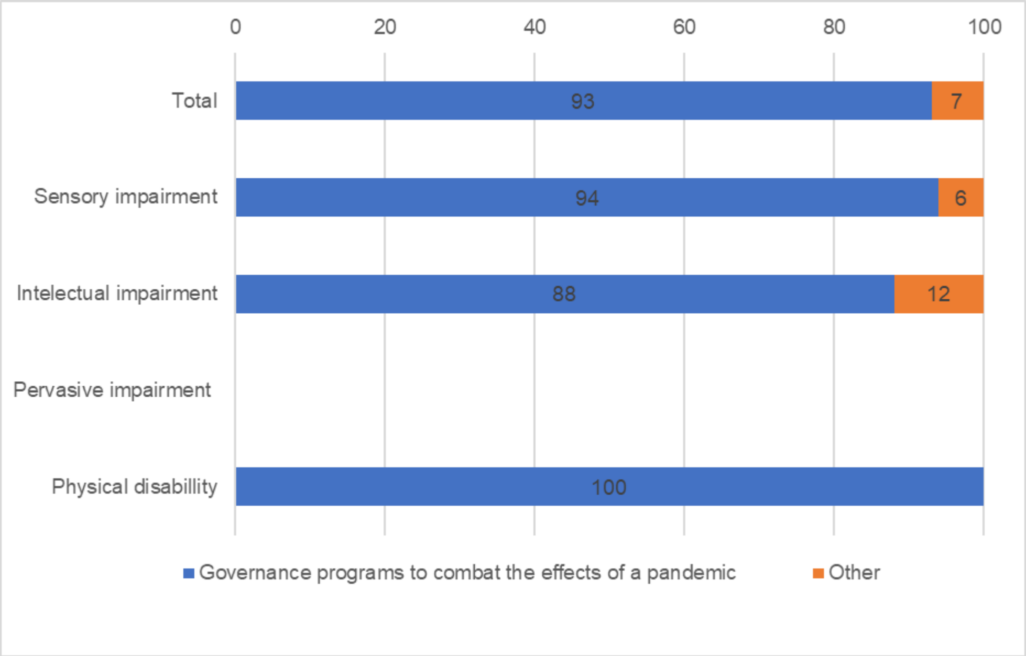
0
20
40
60
80
100
Total
93
7
Sensory impairment
94
6
Intelectual impairment
88
12
Pervasive impairment
Physical disabillity
100
Governance programs to combat the effects of a pandemic
Other

Наоди од фокус групи

Географија

Во однос на географијата, главните грижи на негувателите на лицата со интелектуална попреченост се поврзани со транспортот. Учесниците изразија дека не можат лесно да патуваат поради ограничените можности за јавен превоз. Поважето од испитаниците споменаа дека организираниот превоз од страна на државата или општината би бил многу корисен за нивните секојдневни рутински дестинации – до училиште, здравствени установи, центри за дневен престој или друштвени настани од страна на невладини организации.

За лицата со интелектуална попреченост, особено за самохрани родители и оние без работа, треба да се обезбеди организиран транспорт од страна на државата. Тоа ќе им олесни не само на родителите, туку и на самите деца.
На пример, постојат активности организирани од Порака, но ние требаме да ги носиме до просториите, а немаме никаква поддршка во однос на транспортот. Би било добро доколку ова е организирано и платено од страна на државата/општината.

Лицата со интелектуална попреченост имаат потреба од центар за дневен престој, додека семејствата со деца со первазивни нарушувања имаат потреба од социјални услуги, вклучувајќи психолошка поддршка, дефектолози и терапевти за говор (логопеди).
Испитаниците од фокус групите, исто така, споменаа дека во Општина Битола нема инклузивни објекти каде што лицата со попреченост би можеле да вежбаат.

Тие можат да спортуваат, зошто да не. Но, за жал не се организираат ваквите настани, ниту имаме спортско игралиште приспособено за нив. Спортската активност може да биде од голема корист за нивниот развој, но тука нема такви можности.

Социо-економски статус

Грижата за деца/лица со попреченост е работа со полно време, како што опишаа учесниците. Како последица на тоа, можностите за работни места што генерираат приход се ограничени, бидејќи еден од возрасните во семејството мора да се грижи за детето/лицето, па затоа тој или таа не може да работи друга работа. Учесниците чии двајца родители работат, користат различни стратегии за справување кои обично вклучуваат некој друг член на семејството (баба и дедо, возрасен брат или сестра или друг роднина) кој се грижи за детето/лицето со попреченост додека родителите се на работа.

Едно ќе кажам за времето. Ако некој не се понуди да ме замени тогаш немам време за себе, бидејќи нон-стоп сум со неа и не работам. Сите обврски за училиште и за носење се оставени на мене. Секако, бабите се тука да помогнат, помага и сопругот кога ќе се врати од работа. Се одмарам само кога мајка ми и свекрвата се тука или кога таа е со нив.

Дискриминација

Учесниците во групата на деца/лица со интелектуална попреченост во поголема мера пријавиле чинови на дискриминација првенствено во образованието, како и во здравството и во заедницата.

Овие деца се дискриминирани од страна на владата и од луѓето на улица и во продавница, едноставно се дискриминирани. Сите го гледаат моето дете кога ќе влеземе во продавница.
Пред почетокот на секоја учебна година одевме кај директорот, му велевме дека соучениците треба да ги информираат сите одделенија дека има такви деца.
Во процесот на вработување постои дискриминација на лицата со попреченост бидејќи ги користат овие лица, ќе ги вработат на два-три месеци и ќе ги избркаат од работа и тие повторно ќе ги загубат правата на социјален надоместок и треба да чекаат долго време за да ги добијат повторно.

Иако неколку учесници во групата на негуватели на деца со первазивни растројства пријавија дискриминација, сепак, мнозинството од овие учесници пријавија дека тие не доживеале дискриминација.

Здравје

Здравствените услуги речиси едногласно се сметаа за премногу скапи за да се користат на местото на користење.

Добиваме околу 5200 денари месечно, немам доволно ни за третманите на посебен воспитувач, терапевт за говор, психолог, плаќаме дополнително, сè останато е на наш трошок. Не плаќаме кога користиме јавни здравствени услуги, но плаќаме за сè останато.

Повторлив покренат проблем од учесниците е ограниченоста на здравствени услуги достапни во градот, што доведува до потреба да се патува во Скопје, што резултира со поголеми трошоци.

Во зависност од потребата, понекогаш одам тука, понекогаш во Скопје, но најчесто прво се консултирам со мојот матичен лекар.
Има некои прегледи поврзани со неговата специфична состојба и не можеме да ги направиме овде во Битола, мораме да одиме во Скопје, многу е тешко да се закаже термин за консултација.

Некои учесници во групата на лица со интелектуална попреченост го споменаа и проблемот со стоматолошки услуги, бидејќи на оваа група им е потребна посебна стоматолошка грижа и честопати не може да се добие во Битола, па мораат да одат во Скопје.

Честопати страдаат од забоболки, но тука во Битола немаме стоматолошка клиника за лица со попреченост, треба да ги носиме во Скопје за поголеми интервенции. На пример, ако има потреба од вадење заб, стоматолозите овде едноставно се плашат бидејќи имаат попреченост, па мораме да одиме во Скопје.

Нутриционистичките потреби на децата со попреченост бараат исхрана базирана на овошје и зеленчук и додатоци во исхраната, што исто така наметнува финансиски товар на семејниот буџет.

Сите суплементи ги купувам од странство, од Германија и Шведска и многу се скапи. Само што купив сируп кој чини 15 евра и ќе трае помалку од еден месец.
Одредени лекови земаме на рецепт и не ги плаќаме, но дополнително има и витамини, капки за очи, итн. кои ги плаќаме по редовна цена.

Постојат и неколку негативни искуства во здравствените установи и од здравствениот персонал кај учесниците со попреченост. Меѓутоа, претежно лицата со попреченост изразија позитивни ставови за здравствениот персонал откако пристигнале во здравствените установи.

Образование

Како што информираат негувателите, три од децата со первазивни растројства се запишани во обични училишта и имаат или ќе имаат специјалист за образование, а две од нив се запишани во специјализирано училиште.
Испитаниците кои имаат специјалист за образование се многу задоволни од нивната работа, иако споменаа дека специјалистот за образование треба да биде ангажиран повеќе од 4 часа дневно.

Со нашето дете се сретнавме со асистентот и добро им почна. Меѓутоа, работата на асистентот е само 4 часа, па што да правиме кога се потребни 6 или 7 часа. А асистентот е платен само за 4 часа.

Генерално, учесниците се задоволни од училиштата, а особено од персоналот (наставници, психолози, логопеди, итн.), но испитаниците чии деца одат во специјализираното училиште се согласија дека училиштето не е приспособено за нивните деца.

Прво, специјализираното училиште за деца со посебни потреби за кое зборуваме е на горниот кат, тие треба да одат горе.
Треба да се качите горе со децата, бидејќи се на горниот кат, а на тие деца им треба и превоз за да се вклопат во општествениот живот.
Од нас зависи да ги однесеме на 3-от кат, да ги земеме, да ги однесеме.

Потреби

Интелектуална попреченост
Центар за дневен престој

Најважно е да има дневни центри со полно работно време каде што повеќе луѓе ќе можат да се грижат за нив. За тоа, луѓето прво мора да бидат подготвени, професионални за да можат да работат со овие луѓе и да знаат што им е потребно на децата со цел да можат

да им помогнат. Да има психолози кои можат да им помогнат и на децата и на родителите.

Агенција за вработување – можности за континуирано образование и преткваликификација.

Тоа може да се направи за лицата со посебни потреби преку Агенцијата за вработување, бидејќи организира обуки.

Первазивни растројства

Децата со первазивни растројства имаат поголема потреба од услуги за реинтеграција и ресоцијализација, т.е. места каде овие деца можат да одат за воннаставни активности.

Наместо лична помош, јас треба да можам да ја оставам кога не е на училиште и кога не е на третмани, како на пример во игротека како центар за дневен престој за да можам да завршам некои обврски за себе или дома.

Резиме на наодите

Географија

Врз основа на локацијата на нивните домаќинства, 90% од анкетираните лица со попреченост живеат во урбана средина, додека само 10% живеат во рурална средина. Има значително поголем процент на лица со первазивно развојно растројство и интелектуална попреченост кои живеат во рурални средини. Во однос на начините за превоз, повеќето од лицата со попреченост користат автомобил за да стигнат до одредени места/институции, додека јавниот превоз се користи поретко.

Социо-економски статус

Повеќето од домаќинствата се класифицирани како домови со прифатлив стандард, додека има значителен процент на домаќинства во сиромашна состојба, т.е. домови со покрив што протекува или се премногу темни. Ова е особено точно за домаќинствата во кои живеат лица со интелектуална попреченост. Една третина од домаќинствата се материјално необезбедени, а секое петто домаќинство е тешко материјално необезбедено.

Проценетиот вкупен приход на домаќинството е речиси 25.000 МКД, а просечниот приход по член покажува дека колку е поголема големината на домаќинството, толку е помала достапноста на приход по член на домаќинството. Особено, критичниот приход по член е кај домаќинствата кои имаат над 5 членови.

Стапката на вработеност на сите работоспособни домаќинства е 35%, додека секој трет работоспособен член во домаќинството е невработен.

Потреби на лицата со попреченост

Две третини од семејствата не користат никакви социјални услуги, додека една третина ги користат социјалните услуги редовно или повремено. Најкористени социјални услуги се советодавните услуги и услугите за стручна помош и поддршка. Најпотребните социјални услуги се домашните услуги – услуги за лична помош и советодавни услуги и услугите за стручна помош и поддршка. Лицата со интелектуална попреченост (и возрасни и деца) имаат потреба од повеќе советодавни услуги – додека на лицата со первазивно развојно растројство им е потребна поголема стручна помош и услуги за поддршка и услуги за реинтеграција и ресоцијализација. На лицата со телесна попреченост повеќе им се потребни домашни услуги (грижа за стари лица и лична помош) и услуги за дневен престој.

Пристапот до услуги е многу ограничен за оваа ранлива група, бидејќи мнозинството од испитаниците изјавија дека здравствените и социјалните услуги или не се доволно достапни, или се, но во недоволна мера.

Грижата за лицето со попреченост обично ја обезбедува нивниот родител – мајка или татко, или пак од нивниот брачен другар и син или ќерка.

Грижата за лицето со попреченост е обврска која одзема многу време, бидејќи лицата кои даваат поддршка немаат време во текот на денот да вршат работни активности кои би ги

зголемиле приходите во семејството. Ова е особено случај во домаќинствата со лица со интелектуална попреченост – и деца и возрасни.
Повеќето од испитаниците веруваат дека грижата за лице со попреченост треба да биде обезбедена од страна на општински давател на услуги и треба да биде субвенционирана бидејќи можноста за добивање услуги за лица со попреченост од приватна компанија се смета за голем товар за семејниот буџет.

Дискриминација
Околу две третини (63%) од испитаниците се запознаени дека во земјата постои закон кој забранува дискриминација на попреченост, на пример при аплицирање за работа, училиште или пристап до услуги.
Свеста за постоењето на Комисијата за спречување и заштита од дискриминација е релативно ниска – само 44% од испитаниците се запознаени со Комисијата. Кога станува збор за Конвенцијата за правата на лицата со попреченост, само половина од испитаниците (50%) се запознаени дека постои Конвенција за правата на лицата со попреченост потпишана од државата.
Само една третина (33%) од испитаниците веруваат дека земја ги почитува правата на лицата со попреченост. Слично на тоа, секој трет испитаник (28%) изјави дека лично се чувствува дискриминиран врз основа на нивната состојба или состојбата на член на нивното семејство. Има многу низок процент на пријавување дискриминација, на пример, само еден од десет од испитаниците кои се чувствувале дискриминирани го пријавиле чинот на дискриминација кај властите. Резултатите покажуваат дека главната причина за непријавување на чинот на дискриминација е верувањето дека таквото дејство нема да донесе никаков резултат - 46% од оние кои доживеале чин на дискриминација и не го пријавиле, го наведоа тоа како причина за непреземање такво дејство.

Управување
Една четвртина од испитаниците (24%) изјавија дека ретко или воопшто не следат политика. Од друга страна, секој петти испитаник (18%) изјави дека редовно следи политика. Една третина од испитаниците (36%) изјавија дека понекогаш следат политика т.е. еднаш или двапати месечно.
Во однос на личното значење, еден од секои десет испитаници (11%) изјави дека некои одлуки донесени на централно или локално ниво ги загрозиле нивните лични интереси во текот на 2020 година. Само десет проценти од оние кои го изјавија ова, презеле некаква активност за да ги заштитат нивните интереси. Главните форми на дејствување биле пишување писмо или повик до владина или општинска институција. Други форми на дејствување вклучуваат средба со претставникот на владината институција или општински функционер (43%), пишувајќи писмо до медиумите (29%) или потпишување петиција (29%).

Ранливост на шокови
Две третини од сите анкетирани испитаници изјавија дека биле погодени од пандемијата на Ковид-19. Понатаму, 37% од испитаниците спомена дека тие или некој во нивното домаќинство доживеале земјотрес во изминатите 5 години и 19% доживеале тешки временски услови во истиот период. 15% од испитаниците доживеале поплави, а 11% доживеале шумски пожар во изминатите 5 години.
Мнозинството од испитаниците (95%) се загрижени дека епидемијата ќе влијае на нивните животи кога станува збор за природни непогоди. Друга значајна загриженост во однос на

природните непогоди е појавата на тешки временски услови - 72% од испитаниците изразиле одредено ниво на загриженост во врска со оваа природна непогода, проследено со земјотрес (71%). Најмалку загриженост има за свлечиштето, за кое 61% од испитаниците споменаа дека не се загрижени дека тоа ќе влијае на местото каде што живеат.
Кога станува збор за вештачките опасности, големо мнозинство од испитаниците (96%) изразиле одреден степен на загриженост во врска со загадувањето на воздухот. Исто така, значителен процент од испитаниците (67%) се загрижени за недостиг на електрична енергија што може да влијае на местото каде што живеат.

КОВИД-19
За две третини од испитаниците (67%) работната состојба не се променила поради пандемијата. Од друга страна, има 5% од испитаниците кои изјавија дека нивниот работен статус не се променил, но можностите за наоѓање работа значително се намалиле. Меѓутоа, има 10% од испитаниците кои претрпеле намалување на работното време, губење на работата или одреден период останале во мирување.
Речиси половина од испитаниците кои се главниот заработувач во домаќинството (49%) изјавија дека нивниот приход се намалил во однос на пред избувнувањето на пандемијата. Покрај тоа, огромно мнозинство од испитаниците (90%) изјавија дека немаат никакви заштеди за да ги олеснат нивните проблеми предизвикани од ситуацијата со корона вирусот. Вреди да се спомене дека една четвртина од испитаниците (25%) изјави дека нивното домаќинство морало да се задолжи со цел да управува со својата финансиска состојба создадена од условите поврзани со корона вирусот.
Само 12% од испитаниците изјавија дека нивното домаќинство или некој од домаќинството добил надворешна парична помош поврзана со пандемијата со КОВИД-19. Речиси половина (48%) од нив добиле надворешна парична помош во изминатите 12 месеци. Една петтина (19%) од испитаниците ја добиле во изминатите 6 месеци. Мнозинството на помошта (93%) била доделена преку владини програми, додека само 7% од испитаниците добиле помош од некои други извори.

Пет фактори на LNOB

Во овој дел ќе ги резимираме наодите преку објективот на пет фактори на LNOB со цел да се утврди кој е најмногу изоставен меѓу лицата со попреченост во Битола.

Испитувајќи ги резултатите преку пет фактори кои ги сочинуваат централните движечки сили зад процесите на исклучување, може да се заклучи дека во однос на географија, најзагрозени лица се лицата со интелектуална попреченост и первазивен когнитивен развој бидејќи поголем процент од овие лица живеат во рурална средина, што би можело да претстави неповолност во однос на мобилноста и пристапот до социјални услуги, кои обично се во урбана средина.

Во однос на социо-економскиот статус, лицата со интелектуална попреченост се најзагрозената група бидејќи има најголем процент на лица од оваа група кои живеат во куќа со лоши услови и највисок процент кој страда од материјална необезбеденост во нивното домаќинство и најнизок приход во домаќинството.

Во однос на дискриминација, лицата со сензорни оштетувања се оние кои се најмногу изоставени, бидејќи има најголем дел на овие лица кои се чувствувале дискриминирани и најголем процент од нив пријавиле чин на дискриминација. Во исто време, најголемиот процент на лица кои мислат дека земјата не ги почитува правата на лицата со попреченост може да се најде во оваа подгрупа.

Во однос на управување, постои највисок процент на лица со интелектуална попреченост и телесна попреченост кои биле засегнати од одлуки донесени на централно и/или локално ниво. Меѓутоа, лицата со телесна попреченост во поголем процент го кренале својот глас за да ги одбранат своите права, додека ниту еден од лицата со интелектуална попреченост кои биле засегнати од ваквата одлука не направиле ништо.

Во однос на ранливост на шок фактор, има најмал процент на лица со интелектуална попреченост кои не доживеале ниту еден од опасните природни феномени, т.е. оваа група во поголема мера доживеала дел од опасните природни феномени во изминатите 5 години во споредба со другите подгрупи.

Лицата со интелектуална попреченост се со поголема веројатност да бидат најмногу изоставени и се наоѓаат најблиску до центарот на петте фактори на ризик бидејќи тие во поголема мера страдаат од форми на лишеност, неповолност и дискриминација во повеќе области.

Социо-економски статус
- интелектулна попреченост
Географија
- интелектуална попреченост
- первазивно нарушување
Лица со интелектуална попреченост
Дискриминација
- сензорна попреченост
Ранливост на шокови
- интелектуална попречеост
Владеење
- интелектуална попреченост
- физичка попреченост

Препораки

Препораки поврзани со географијата:

1. Организиран јавен превоз кој ќе ги служи лицата со попреченост (организирање превоз до училишта, центри за дневен престој, активности за социјални настани). Ова е веќе дел од програмата за социјална заштита за 2021 година (план за социјална заштита за 2021 година – 4.3). Општината преку набавка на 4 возила ќе обезбеди адаптиран превоз на лица со потешка инвалидност
2. Подобрување на пристапноста за лицата со попреченост за да се зголеми нивната мобилност и можности со олеснување на пристапот до јавен превоз (не само посетителите на центрите за дневен престој и училиштата) (план за социјална заштита за 2021 година - 4.4).
3. Развој на инклузивни објекти за рекреација (вклучувајќи детско игралиште, спортско игралиште, итн.) – (план за социјална заштита за 2021 година – 3.5).
4. Пристапност – паркинг места во близина на влезови, подови и ходници без опрема и други пречки, пристап до катови овозможени за користење од страна на лица со попреченост (лифт, рампи за инвалидска количка, итн.)

Препораки за намалување на дискриминацијата:

5. Подобрување на капацитетите на човечките ресурси. Ставовите и знаењата на луѓето кои работат во образованието, здравството, социјалната заштита, трудот се особено важни за обезбедување на недискриминација и учество. Капацитетот на човечките ресурси може да се подобри преку ефективно образование, обука и вработување. Обучување на персоналот во јавната служба да користи знаковен јазик или да има пристап до некој кој знае да користи знаковен јазик.
6. Развој на систем на подобрена социјална вклученост и интеграција уште од рана возраст во заедницата (спортски, културни и други теренски настани во заедницата за деца и возрасни со попреченост).
7. Зголемување на јавната свест и разбирање на попреченоста. Взаемното почитување и разбирање придонесуваат за инклузивно општество. Затоа, од

витално значење е да се подобри јавното разбирање на попреченоста, да се соочиме со негативните перцепции и правично да се претстави попреченоста. На пример, образовните власти треба да се погрижат училиштата да бидат инклузивни и да имаат етос на вреднување на различноста. Работодавачите треба да се охрабрат да ги прифатат своите одговорности кон персоналот со попреченост.

Препораки поврзани со управувањето

8. Лицата со попреченост треба да бидат консултирани и активно вклучени во формулирањето и спроведувањето на политики, закони и услуги. Иако се засегнати од одлуките донесени на централно или локално ниво, лицата со попреченост ретко реагираат на таквите одлуки. Лицата со попреченост имаат уникатни сознанија за нивната попреченост и нивната ситуација и треба да бидат вклучени во одлуките што влијаат на нивните животи. На индивидуално ниво, лицата со попреченост имаат право да имаат контрола врз своите животи и затоа треба да бидат консултирани за прашањата што директно ги засегаат – без разлика дали станува збор за здравјето, образованието или животот во заедницата.

Препораки во врска со социо-економски статус

9. Честопати лицата со попреченост и нивните семејства имаат прекумерни трошоци кои ги плаќаат од свој џеб. За да се подобри достапноста на стоките и услугите за лицата со попреченост и да се надоместат дополнителните трошоци поврзани со попреченоста, особено за сиромашните и ранливите лица со попреченост, треба да се земе предвид проширување на покриеноста со здравствено и социјално осигурување (на пример, покривање на потребите за исхрана во однос на додатоци во исхраната и други непрепишани лекови), осигурувајќи дека лицата со попреченост имаат еднаков пристап до јавните социјални услуги, дека сиромашните и ранливите лица со попреченост имаат корист од програмите за заштитна мрежа насочени кон сиромаштијата и воведување намалени цени за транспорт или бесплатен јавен превоз.
10. Постојните јавни услуги за лица со попреченост честопати се несоодветно финансирани, што влијае на достапноста и квалитетот на таквите услуги. Потребно е соодветно и одржливо финансирање на јавно обезбедените услуги за да се осигура дека тие ќе ги опфатат сите целни корисници и дека се обезбедени високо квалитетни услуги. Склучување договори за обезбедување услуги, поттикнување на јавно-приватно партнерство, особено со невладини организации.
11. Инвестирање во конкретни програми и услуги за лица со попреченост. На лицата со попреченост им е потребен пристап до конкретни мерки, како што се рехабилитација, услуги за поддршка и обука. Опсег на добро регулирани услуги за помош и поддршка во задницата може да ги задоволи потребите за грижа, овозможувајќи им на лицата да живеат самостојно и да учествуваат во економскиот, социјалниот и културниот живот на нивните заедници. Различни подгрупи на лица со попреченост имаат различни потреби:
    - За лицата со первазивни растројства во поголема мера има потреба од стручна помош и услуги за поддршка (т.е. образовен асистент) и услуги за реинтеграција и ресоцијализација.

Второспоменатите услуги обично ги обезбедуваат невладини организации и треба да бидат поддржани од јавно-приватно партнерство.

- За лицата со интелектуална попреченост, советодавните услуги и домашните услуги се попотребни отколку за другите подгрупи.
- Лицата со телесна попреченост во поголема мера имаат потреба од домашни услуги/лична помош и услуги во заедницата/услуги за дневен престој.

12. Лицата со попреченост имаат ограничен пристап до сите нивоа на образование и стручна обука. Обезбедување на можности за учениците со попреченост да учат заедно со нивните врсници без попреченост во општообразовните одделенија.
13. Обезбедување на обука и активности за интеграција на лицата со попреченост според нивната функционалност на пазарот на трудот за подобрување на нивниот социо-економски статус и благосостојба. Вклучување на негувателите на деца и лица со попреченост во неформална обука за да се обезбедат начини за нивно вработување, вклучително и стручна рехабилитација и претквалификација што може да овозможи поголеми можности на пазарот на трудот.

Препораки за намалување на ранливост на шокови

14. КОВИД-19 несразмерно влијаеше на лицата со попреченост. Потребна е поддршка и поголема посветеност за да им се обезбеди пристап до основните услуги, вклучително и здравствена и социјална заштита и медицински установи во текот на кризата. Обезбедување надворешна финансиска поддршка за да се олесни влијанието на Ковид-19 врз социо-економскиот статус на лицата со попреченост.

Табелата подолу ги прикажува идентификуваните проблеми и нивната поврзаност со соодветната Цел за одржлив развој. Исто така, вклучува приоритети кои се резултати од процесот на социјално мапирање, кои според нивниот ефект се усогласени со конкретниот показател за ЦОР.

Идентификација на проблем	**ЦОР[2]**	**Високо влијание**	**Средно влијание**	**Ниско влијание**	**Клучни институции**
	ЦОР 1. Да се стави крај на сиромаштијата во сите нејзини форми насекаде (1.3 Спроведување на национално соодветни системи и мерки за социјална заштита за сите, вклучително и долните прагови и до 2030 година да се постигне значителна покриеност на сиромашните и ранливите лица)	1.3.1 Дел од население опфатено со долни прагови/системи за социјална заштита, по пол, со одделување на децата, невработени лица, постари лица, лица со попреченост, бремени жени, новороденчиња, жртви на повреди на работно место и сиромашните и ранливите лица			
			Субвенционирање на јавен превоз за		

[2] *Овде ве молиме наведете кој ЦОР е приоритет. Вклучете 3 до 5 прирритетни ЦОР кои укажуваат на соодветни области на политики каде се дадени препораките, како и според* LNOB *групата*.

			лица со попреченост		
Поради Ковид-19 центарот за дневен престој не е функционален			Повторно отворање на центарот за дневен престој за лица со попреченост		Општина Битола Центар за социјална работа МТСП
Има ограничени опции за деца/лица со попреченост за рекреативни активности			Развој на инклузивни рекреативни установи		Општина Битола Донатори
Ограничена достапност на услугите за социјална поддршка		Инвестирање во конкретни програми и услуги за лица со попреченост			Општина Битола Јавно-приватно партнерство со НВО
Мала вклученост на лицата со попреченост во формулирањето и спроведувањето политики, закони и услуги			Регистрирање и сертифицирање на невладини организации за да го слушнат гласот на лицата со попреченост		Општина Битола МТСП
	ЦОР 8. Да се промовира постојан, инклузивен и одржлив економски раст,	8.5.1 Просечна часовна заработка за вработените жени и мажи, по професија, возраст и лица со попреченост 8.5.2 Стапка на невработеност, по пол, возраст и лица со попреченост			

	целосно и продуктивно вработување и пристојна работа за сите (8.5 До 2030 година, да се постигне целосно и продуктивно вработување и пристојна работа за сите жени и мажи, вклучително и за младите и лицата со попреченост и еднаква плата за работа од еднаква вредност)				
Семејствата со лица со попреченост имаат повисока стапка на невработеност меѓу членовите на домаќинството на работоспособна возраст од другите		Обезбедување на обука и активности за интеграција на лицата со попреченост според нивната функционалност на пазарот на трудот за подобрување на нивниот социо-економски статус			Општина Агенција за вработување НВО

		и благосостојба			
	ЦОР 10. Намалување на нееднаквоста во и ширум земјите (10.2 До 2030 година, овластување и промовирање на социјалното, економското и политичкото вклучување на сите, без оглед на возраста, полот, попреченоста, расата, етничката припадност, потеклото, религијата или економскиот или друг статус	10.2.1 Дел на луѓе кои живеат под 50 проценти од просечниот приход, по возраст, пол и лица со попреченост			
Лицата со попреченост и нивните семејства во поголема мера живеат под просечниот приход од другите			Зголемување на социјалната парична помош за семејства со деца/лица со попреченост		Влада МТСП
	ЦОР 11. Градовите и	11.2.1 Дел од население што има практичен пристап до јавен превоз, по пол, возраст и лица со попреченост			

	човечките населби да станат инклузивни, безбедни, отпорни и одржливи (11.2 До 2030 година, да се обезбеди пристап до безбедни, достапни, пристапни и одржливи транспортни системи за сите, да се подобри безбедноста на патиштата, особено со проширување на јавниот превоз, со посебно внимание на потребите на оние во ранливи ситуации, жени, деца,лица со попреченост и постари лица				
Недостаток на организиран превоз за лицата		Воведување на организиран превоз за лицата			Општина Битола

со попреченост		со попреченост			
	ЦОР 4. Да се обезбеди инклузивно и правично квалитетно образование и да се промовираат можности за доживотно учење за сите (4.5 До 2030 година, да се елиминираат родовите разлики во образованието и да се обезбеди еднаков пристап до сите нивоа на образование и стручна обука за ранливите лица, вклучително и лицата со попреченост, домородните народи и децата во ранливи ситуации)	4.5.1 Паритетен индекс (женски/машки, рурален/урбан, квинтил на богатство од дно/врв и други, како што се статус на попреченост, домородни народи и лица погодени од конфликт, како што податоците стануваат достапни) за сите образовни индикатори на оваа листа што може да се поделат			
Лицата со попреченост имаат			Обезбедување на можности за		Министерство за образование

ограничен пристап до сите нивоа на образование и стручна обука			учениците со попреченост да учат заедно со нивните врсници без попреченост во општообразовните одделенија		Општина Битола

Прилог

a. Список на прегледани документи

- Тематска евалуација на поддршката на ЕУ за ромските заедници и ромското социјално мапирање – Извештај за социјално мапирање – јули 2019 година
- Еднородителските семејства во Општина Битола и предизвиците со кои тие се соочуваат, Здружение на еднородителски семејства „Дел од сите”, Јуни-Декември 2018
- Мапирање заради социјална инклузија на ромското население во Населба Баир, Општина Битола, Преда Плус, Октомври 2020
- Мапирање на социјалните ранливости и исклученост на локално ниво со помош на родов објектив – извештај на ООН ЖЕНИ, 2018 година
- Програма за остварување на социјална заштита во Општина Битола за 2021 година
- Социјален план за Општина Битола 2021-2024 година

b. Анкетен прашалник

Главен прашалник
Социјално мапирање Битола

(Основни информации за анкетата) Оваа анкета има за цел да добие информации за социјалните ранливости и исклучувањето на целните групи во Општина Битола. Поконкретно, анкетата е дизајнирана да ги истражи аспектите што ќе се вклучат во проценката на недостатоците на политиките и практиките кон лицата со попреченост во Битола. Наодите од студијата исто така ќе се користат за да ѝ се помогне на општината да ја ревидира и повторно усогласи локалната програма за социјална заштита во согласност со ЦОР на Агендата за 2030 година и ќе ѝ помогне на општината подобро да ги приспособи услугите што им се даваат на ранливите групи.

Времетраење на интервјуто: околу 30 минути
Почеток со теренска работа: да се утврди
Крај на теренска работа: да се утврди

I. ПРОМЕНЛИВИ ПРИМЕРОЦИ

- Број на испитаници (единствен) (ознака RESPID) [Q]
- Категоризација (ознака SO1) [S]

II. ПРОВЕРКА НА КВОТА ЗАСНОВАНА НА ПРОМЕНЛИВИ ПРИМЕРОЦИ II.ПРОВЕРКА НА КВОТА ЗАСНОВАНА НА ПРОМЕНЛИВИ ПРИМЕРОЦИ

SO1 [S]
Категоризација на лицата со попреченост според дадениот список на контакти.
1) Лице со телесна попреченост
2) Слепо лице и/или оштетен вид
3) Глуво/наглуво лице
4) Лице со интелектуална попреченост
5) Лице со первазивно растројство (аутизам, АДХД)
6) Друго, наведете ____________________

Вкупно: Бр.=250

III. ПРЕТСТАВУВАЊЕ

Добро утро/Добар ден/Добра вечер. Моето име е ……………… и работам за Индаго, независна агенција. Правиме истражување за лица со попреченост во Битола. Вашиот контакт го обезбеди Општина Битола како една од партнерите во студијата. Дали имате околу 30 минути за да одговорите на неколку прашања? Вашите одговори се многу важни за нас. Сите одговори се анонимни, а податоците ќе се користат само за статистичка анализа. Можеме ли да започнеме со прашањата?

За целите на ова истражување, треба да разговараме со лицето одговорно за домаќинството, односно „главата“ на домаќинството

ГЛАВЕН ПРАШАЛНИК

ГЕОГРАФИЈА

База: сите испитаници

Г1 Вид на живеалиште во кое живее домаќинството

1) Урбано
2) Рурално

База: сите испитаници

Г2: Каде е сместено домаќинството?

(САМО ЕДЕН ОДГОВОР) (АНК: ПОПОЛНЕТЕ ГО ОДГОВОРОТ БЕЗ ДА ГО ПРАШУВАТЕ ИСПИТАНИКОТ)

1. Куќа (одвоена)
2. Куќа (споена од една или од две страни)
3. Стан во зграда со 10 или повеќе станови
4. Стан во зграда со помалку од 10 станови
5. Подвижна куќа (приколка, шатор)
6. Импровизиран дом/кабина

База: испитаници со код 1 или 2 на Г2

Г2а Колку ката има куќата?

1. Еден
2. Два
3. Три или повеќе
4. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

Г3. ВРЗ ОСНОВА НА ВАШАТА ПРОЦЕНКА, ВО КОЈА КАТЕГОРИЈА СПАЃА ДОМОТ НА ИСПИТАНИКОТ?

(САМО ЕДЕН ОДГОВОР) (АНК: ПОПОЛНЕТЕ ГО ОДГОВОРОТ БЕЗ ДА ГО ПРАШУВАТЕ ИСПИТАНИКОТ)

1. Добро одржан, добар стандард
2. Прифатлив стандард
3. Лош стандард, лошо живеалиште

База: сите испитаници

Г4. Колку соби има домаќинството? Не ги вклучувајте кујната и бањите.

______________соби

База: сите испитаници

Г5. Дали живеалиштето во кое живеете има...?

Можни се повеќе одговори

1. Кујна внатре
2. Водовод внатре
3. Бања во куќата
4. Полски тоалет / Бања надвор
5. Приклучок до јавна канализација или резервоар за отпадна вода
6. Туш или бања внатре
7. Снабдување со електрична енергија
8. Каков било вид на грејни тела

База: сите испитаници

Г6. Кој е главниот извор на вода за пиење за членовите на вашето домаќинство?

Еден одговор

1. Снабдување со вода од водовод
2. Заштитен бунар / извор
3. Дождовница
4. Незаштитен бунар / извор
5. Спакувана флаширана вода
6. Цистерна-камион или количка
7. Површинска вода (езеро, река, извор)
8. Нема извор на вода
9. Друго
10. Одбива / Не знае

База: сите испитаници

Г7. Дали можете да си дозволите да го загреете домот? Еден одговор

1. Да, соодветно
2. Да, речиси
3. Не

База: сите испитаници

Г8. Кој е главниот извор на греење? Еден одговор

1. Уреди за електрична енергија/гас: клима уред, електричен грејач, преносни уреди, друго
2. Камин
3. Комбинација на двете погоре
4. Живеалиштето нема грејни тела

База: сите испитаници

Г9. Дали се соочувате со некој од следните предизвици во вашето живеалиште?

1.13.1.1.1.1.1	Да	*Не*
1.13.1.1.1.1.2 Термичка изолација на куќата	1	2
Покрив што протекува, суви ѕидови, уништени прозорци, врати	1	2
Премногу темно, недостаток на осветлување, влага и мувла	1	2
Премногу бучно, или од соседите или од улицата (сообраќај, фабрики, итн.)	1	2
Непристапност за лица со попреченост	1	2

База: сите испитаници

Г10. Каков превоз најчесто користите за да стигнете до секоја од следните локации?

	Пешачење	Јавен превоз	Автомобил или друго лично возило	Велосипед	Никогаш не оди на оваа локација	Не знае/Одбива да одговори
Центар за примарна здравствена заштита (матичен лекар)						
Градинка						

Основно/средно училиште						
Центар за социјална работа						
Агенција за вработување						
Банка/банкомат/Пошт а						
Место на работа						
Центар за дневен престој						

СОЦИО-ЕКОНОМСКИ СТАТУС

Услови за живеење

База: сите испитаници

У1. Кои од трошоците за живеалиште наведени подолу ги плаќате и колкава е платената сума?

Просечни месечни трошоци:

1. Вода_____________(АНК. внесете го месечниот износ во МКД)
2. Струја и гас (без греење)_____________*(АНК. внесете го месечниот износ во МКД)*
3. Телефон, вклучувајќи мобилен телефон, интернет_____________*(АНК. внесете го месечниот износ во МКД)*
4. Други трошоци поврзани со одржување на живеалиштето_____________*(АНК. внесете го месечниот износ во МКД)*

Просечни месечни трошоци

1. ? ________

База: испитаници со одговор

У2. Како трошоците за живеалиште влијаат на финансиската состојба на вашето домаќинство? (заем за живеалиште, тековно одржување, даноци, осигурување, поправки) Еден одговор

1. Тежок товар
2. Товар до одреден степен
3. Воопшто не е товар

База: сите испитаници

У3. Дали вашето домаќинство се соочило со предизвик во изминатата година да плати:

1.13.1.1.1.1.3	Еднаш	Двапати или повеќе	Не	Немаме такви трошоци
Трошоци за кредитна картичка што вие или чле на домаќинството ги плаќате на банката за живеалиштето	1	2	3	4
Трошоци за живеалиште за комунални услуги, што се вода, електрична енергија, итн.	1	2	3	4
Трошоци за други кредитни отплати, како што с автомобил, одмор.	1	2	3	4

Трошоци за друго Медицински/посебни третма	1	2	3	4

База: сите испитаници

У4: Дали вие или некој од вашето домаќинство во изминатиот месец легнавте гладни затоа што не сте можеле да си дозволите доволно храна за нив?

Еден одговор

1. Никогаш
2. Еднаш
3. Неколкупати (2-3)
4. Повеќепати (4 и повеќе)
5. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

У5. Ќе прочитам на глас неколку предмети што може да ги поседува вашето домаќинство. Можете ли да ми кажете дали вашето домаќинство ги поседува овие предмети и, доколку не, дали е тоа затоа што не можете да си ги дозволите или затоа што не ви се потребни?

(САМО ЕДЕН ОДГОВОР ВО СЕКОЈ РЕД)

	Да	Не, не ми треба/не го сакам	Не, не можам да си го дозволам	Одбива да одговори *(АНК. НЕ ЧИТАЈ)*
Автомобил (вклучувајќи службено возило што се користи за лични цели)	1	2	3	9
Машина за перење	1	2	3	9
Фрижидер	1	2	3	9
Компјутер или лаптоп	1	2	3	9
Телефон (вклучувајќи мобилен телефон)	1	2	3	9
Телевизор во боја	1	2	3	9
Пристап до интернет	1	2	3	9
Машина за миење садови	1	2	3	9
Правосмукалка	1	2	3	9

Демографија, образование, вработување

База: сите испитаници

Д1. Почнувајќи со вас лично, можете ли да ми ја кажете вашата возраст, етничка припадност, брачен статус, образовен и економски статус? Понатаму, можете ли да ми го кажете истото за другите членови на домаќинството, почнувајќи од најстариот член?

Идентификациски број на членови на домаќинство	**ИН1_...** Име или иницијали	**Д2_1** Однос со испитаник от	**Д2_2** Возраст	**Д2_3** Етничка припадност	**Д2_4** Пол	**Д2_5** Дали [ИМЕ] страда од трајна телесна или ментална попреченост?	**Д2_6** Дали Вие, тој/таа моментално посетува училиште?	**Д2_7** Највисок степен на комплетно образование	**Д2_8** Брачен статус Лице кое интервјуира (Прашајте ги сите на 15 и постари од 15 годишна возраст на Д2_2)	**Д2_9** Моментален економски статус(Прашајте ги сите на 15 и постари од 15 годишна возраст на Д2_2)
		0. Глава на домаќинството/одговорно лице 1. Сопружник 2. Син-ќерка 3. Татко-мајка (очув/маќеа) 4. Брат-сестра (полубрат/полусестра) 5. Баба-дедо 6. Внук 7. Свекрва-Свекор 8. Зет/снаа 9. Старател 10. Друг роднина 11. Друг нероднина	*(АНК. Запишете го само БРОЈОТ.)*	1. Македонец 2. Албанец 3. Турчин 4. Ром 5. Србин 6. Друго (ве молиме наведете) _______	1. Машки 2. Женски	1. Да 2. Не	1. Да 2. Не 3. Не, но ќе започне следната година	1. Никогаш не присуствувал Непотполно основно 3. Потполно основно 4. Непотполно средно у/стручно училиште 5. Потполно средно у/стручно училиште 6. Универзитет 7. Постдипломски 8. Друго	1. Венчан/а 2. Живее со партнер 3. Слободен/на 4. Вдовец/вдовица 5. Разведен/а	1. Вработен со полно работно време 2. Вработен со скратено работно време 3. Самовработен 4. Невработен (бара работа) 5. Невработен (и не бара работа) 5. Студент/ученик 6. Пензионер 7. Вработено инвалидно лице 8. Домаќин/

										ка (неплатен а домашна работа) 9. Друга неактивн а личност
1										
2										
3										
4										
5										

База: испитаници на возраст =<18 години и код 2 на Д2_6

Д3
Кои се главните причини зошто ${име} моментално не посетува училиште?
Еден одговор

1. Болест
2. Нема училиште во населбата или во близина
3. Нема доволно пари за да продолжи со образованието
4. Нема можност да посетува онлајн часови
5. Треба да работи за приход / најде работа
6. Треба да помогне на другите членови на семејството, да извршува домашни работи
7. Не го положи приемниот испит или лошо помина во минатиот степен
8. Се смета дека е доволно образован
9. Проблеми со јазикот
10. Брак
11. Бременост
12. Бил малтретиран на училиште
13. Безбедносни грижи
14. Немање лични документи
15. Честа промена на живеалиште
16. Не се согласуваше со другите студенти
17. Не се согласуваше со наставниците
18. Не сакаше да оди на училиште
19. Нема вредност во училиштето
20. Обичното училиште не го прифаќа лицето поради состојбата
21. Тој/Таа нема назначен образовен/личен асистент
22. Друго
23. Одбива да одговори / Не знае

База: испитаници со код 4 на Д2_9

Д4 Дали ${име} направи нешто за да најде работа во изминатите 4 недели?
1. Да
2. Не
3. Одбива да одговори / Не знае

База: испитаници со код 2 на Д2_9

Д5. Зошто ${име} не барал/а работа во изминатите 4 недели?
Еден одговор

1. Поради здравствени проблеми
2. Затоа што немам документи
3. Работам друга неформална работа
4. Затоа што нема работа
5. Нема поддршка од агенцијата за вработување и/или ЦСР за наоѓање работа
6. Работодавците не го/ја прифатија поради состојбата
7. Моментално студира / премногу млад/а
8. Пензиониран/а / премногу стар/а
9. Има мали деца за чување и / или бремена
10. Домаќин/ка
11. Штотуку се врати во државата
12. Нема дозвола од сопругот / таткото (за жени)
13. Друго
14. Одбива да одговори / Не знае

База: испитаници со код 5 на Д2_9

Д6. Зошто ${име} не бара работа?
Еден одговор

1. Поради здравствената состојба
2. Категоризирано неспособно лице
3. Затоа што немам документи
4. Работам друга неформална работа
5. Затоа што нема работа
6. Нема поддршка од агенцијата за вработување и/или ЦСР за наоѓање работа
7. Работодавците не прифаќаат лица со попреченост
8. Моментално студира / премногу млад/а
9. Пензиониран/а / премногу стар/а
10. Има мали деца за чување и / или бремена
11. Домаќин/ка
12. Штотуку се врати во државата
13. Нема дозвола од сопругот / таткото (за жени)
14. Друго
15. Одбива да одговори / Не знае

Приход

База: испитаници 15+ на Д2_2

ПД1 Почнувајќи од Вас, би можеле ли да одговорните на неколку прашања поврзани со Вашиот личен приход? Понатаму, можете ли да ми кажете за приходите на другите членови на домаќинството, почнувајќи од најстариот.

База: испитаници со код 1-3 на Д2

ПД1а. Во текот на изминатата година, дали вие или член на Вашето семејство заработивте пари од вработување:

	_… (ИН1 Иницијали)	**ПД1_1. Заработи пари од вработување во текот на изминатата година:** 1. Да 2. Не	**ПД1_2.** Вработување – месечна нето плата	**ПД1_6.** Други приходи од вработување (К15, надоместок за одмор...) **Годишен износ**
...1				
…2				
…3				

База: испитаници со код 6 на Д2_2

ПД2. Во текот на изминатата година, дали вие или член на Вашето семејство примивте пензија:

XX4_	**ИН4_…** (Иницијали)	**ПД2_1. Старосна пензија** 1. Да 2. Не	**ПД2_2. Месечен износ**	**ПД2_3. Инвалидска пензија** 1. Да 2. Не	**ПД2_4 Месечен износ**	**ПД2_5. Семејна пензија** 1. Да 2. Не	**ПД2_6. Месечен износ**	**ПД2_7. Друга пензија** 1. Да 2. Не	**ПД2_8. Месечен износ**
...1									
…2									
…3									

База: сите испитаници

ПД3. Во текот на изминатата година, дали вие или некој друг член на домаќинството добивте некои од следните надоместоци/помош од државата или општината?

(САМО ЕДЕН ОДГОВОР ВО СЕКОЈ РЕД)

1.13.1.1.2		Да	Не	Месечен износ
ПД3_1	Социјална помош	1	2	__________
ПД3_2	Постојана парична помош	1	2	__________
ПД4_3	Финансиски надоместок за помош и нега од друго лице	1	2	__________
ПД3_4	Надоместок за воени инвалиди од конфликтот во 2001 година	1	2	__________
ПД3_5	Старателство	1	2	__________
ПД3_6	Надоместок за невработеност	1	2	__________
ПД3_7	Бесплатно здравствено осигурување	1	2	*За лицето кое интервјуира: Не прашувај ако е код 1)*
ПД3_8	Детски додаток	1	2	__________
ПД3_9	Детски додаток за деца со посебни потреби	1	2	__________
ПД3_10	Поддршка за трето дете	1	2	__________
ПД3_11	Надоместок за породилно	1	2	__________
ПД3_12	Надоместок за воени ветерани со инвалидитет	1	2	__________
ПД3_13	Субвенции	1	2	__________
ПД3_14	Еднократна финансиска помош од општината	1	2	_________
ПД3_15	Еднократна финансиска помош од ЦСР	1	2	
ПД3_99	Друго	1	2	__________

База: сите испитаници

ПД4. Дали Вашето домаќинство добило финансиска помош или алиментација или додаток за одделување на семејството во изминатите 12 месеци од некој што не е член на Вашето семејство? Ова може да вклучува лица кои живеат во Вашата земја или во странство. Еден одговор

1. Да, на редовна основа
2. Да, со доцнење, нередовност, или на ад хок основа
3. Не
4. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

ПД5. Дали Вашето домаќинство имало приход во изминатите 12 месеци од изнајмување соба, стан или куќа?

Еден одговор

1. Да
2. Не

3. *Одбива да одговори / Не знае*

ПОТРЕБИ

База: сите испитаници

П1. Рековте дека лицето (код 1 на Д2_5) има одредена болест или попреченост. Која е природата на одредената болест или попречувањето?

Вид (слепи и слабовидни)	1
Слух (глув или наглув)	2
Мобилност (пешачење на кратки растојанија или качување по скали)	3
Моторни вештини (фини и груби) и Умешност (кревање и носење предмети, користење на тастатура)	4
Учење или разбирање или концентрирање	5
Меморија	6
Ментално здравје	7
Издржливост или дишење или замор	8
Социјално или бихејвиорално (на пример, поврзано со аутизам, АДХД или Аспергер)	9
Друго (ве молиме наведете) ________________	
Не знае/Одбива да одговори	99

База: сите испитаници

П2: Дали некоја од состојбите или болестите на ${име} ја намалуваат нивната способност за извршување на секојдневните активности? Еден одговор

2. Да, многу
3. Да, малку
4. Не, воопшто
5. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

П3. Дали користите некакви социјални услуги?

1. Да, на редовна основа
2. Да, повремено
3. Не

База: само испитаници со код 1 или 2 на П3

П4. Каков вид на социјални услуги користите? Повеќе одговори

1. Услуги за информации и упатување
2. Услуги за стручна помош и поддршка
3. Советодавни услуги
4. Домашни услуги – Домашна грижа за стари лица
5. Домашни услуги – Лична помош
6. Услуги во заедницата – Услуги за дневен престој

7. Услуги во заедницата – Услуги за реинтеграција и ресоцијализација
8. Услуги во заедницата – Услуги за привремен престој
9. Услуги во заедницата – Живеење со поддршка
10. Услуги за несемејна грижа - згрижување
11. Услуги за несемејна грижа – Сместување во установа

База: Сите испитаници

П4а. Каков вид на социјални услуги Ви се потребни најмногу? Повеќе одговори

1. Услуги за информации и упатување
2. Услуги за стручна помош и поддршка
3. Советодавни услуги
4. Домашни услуги – Домашна грижа за стари лица
5. Домашни услуги – Лична помош
6. Услуги во заедницата – Услуги за дневен престој
7. Услуги во заедницата – Услуги за реинтеграција и ресоцијализација
8. Услуги во заедницата – Услуги за привремен престој
9. Услуги во заедницата – Живеење со поддршка
10. Услуги за несемејна грижа - згрижување
11. Услуги за несемејна грижа – Сместување во установа

База: сите испитаници

П5. Дали некогаш кога, според Вас, на ${name} му биле потребни специјалист/социјални услуги (логопед, физички, посебен воспитувач, психолог) медицински или стоматолошки преглед или третман за здравствен проблем, но не ги добиле? Еден одговор по ред

	Да, најмалку еднаш, но не ја доби	Не, немаше таков повод	Не знае/Одбива да одговори
Медицински преглед/третман			
Стоматолошки преглед/третман			
Специјалистички третман			
Третман за социјални услуги			

База: сите испитаници

П6. Кои беа главните причини зошто ${име} не го доби прегледот или третманот (последниот пат)? Повеќе

1. Не можеше да си дозволи (премногу скапо)
2. Не можеше да одвои време поради работа, грижа за децата или за други
3. Премногу далеку за патување / немаше превозно средство
4. Страв од лекари / стоматолози / болници / прегледи / третмани
5. Сакаѓе да почека и да види дали проблемот ќе се подобри сам по себе
6. Не познава ниту еден добар лекар / стоматолог или специјалист
7. Не можеше да најде лекар / стоматолог кој сакаше да го прифати како пациент
8. Друго
9. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

П7. Дали мислите дека Ви се достапни услугите на здравствениот систем?

Еден одговор

1. Да, во доволна мера
2. Да, во недоволна мера
3. Не, недоволно достапни
4. Не, воопшто не се достапни

База: сите испитаници

П7а. Дали мислите дека социјалните услуги Ви се достапни?

Еден одговор

1. Да, во доволна мера
2. Да, во недоволна мера
3. Не, недоволно достапни
4. Не, воопшто не се достапни

База: сите испитаници

П8. Кој обично обезбедува посебна грижа/поддршка за ова лице/лица, т.е. каков е односот со лицето кое прима поддршка?

1. Сопруг/сопруга	1
2. Син/ќерка	2
3. Татко/мајка (очув/маќеа)	3
4. Брат/сестра (полубрат/полусестра)	4
5. Баба/дедо	5
6. Внук/внука	6
7. Свекрва/Свекор	7
8. Зет/снаа	8
9. Старател	9
10. Друг роднина	10
11. Друго лице кое не е роднина	11
12. Волонтери од заедницата	12
13. Владини даватели на услуги	13
14. Невладини даватели на услуги	14
15. Работодавач	15
16. Приватна компанија	16

17. Друг, кој? ________________________	17

База: сите испитаници

П9: Дали грижата и вниманието што лицата во прашање го посветуваат на член на семејството кој има потреба одвојува време во текот на денот за извршување на работните активности кои го зголемуваат семејниот приход? Еден одговор

1. Да
2. Не

База: сите испитаници

П10. Според Вас, кој треба да биде одговорен за примарната грижа на лицата на кои им е потребна грижа (тешко хронично болни или лица со попреченост)? Еден одговор

1. Други лица кои не се роднини
2. Волонтери од заедницата
3. Владин (јавен) давател на услуги
4. Давател на услуги од општината
5. Невладини даватели на услуги
6. Работодавач
7. Приватна компанија
8. Друг, кој ____________
9. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

П9. Каков вид на поддршка Ви е најмногу потребен?

1. Адаптирање на простор (училиште, градинка, институција)
2. Домашна посета
3. Личен помошник
4. Образовен асистент
5. Правна помош за остварување одредени права
6. Обука за родители (за самозастапување, за справување со развојните периоди низ кои поминува вашето дете, обука за специфични терапии, итн.)
7. Родителска поддршка за споделување искуства
8. Психолошка поддршка (индивидуална и / или семејна)
9. Поддршка – обуки за наставници во инклузивно образование или родители на деца со типичен развој
10. Центри за дневен престој
11. Специјализирана обука _________
12. Обука на детето за самостоен живот
13. Помош при наоѓање работа
14. Обука за вештини за вработување

База: сите испитаници

П10: Што од следново најмногу ќе му одговара на лицето кое се грижи за друго лице во однос на работните аранжмани погодни за семејството?

1. Флексибилно работно време – флексибилен почеток на работното време со можност за претходно поставени „основни часови“, вклучувајќи работа на далечина.

2. Намалени часови – помалку часови дневно или помалку денови неделно.
3. Компресирана недела – надоместок на слободното време со подолги часови во одреден број денови неделно;
4. Споделување на работата – поделба на работата помеѓу двајца работници.
5. Не знае/Одбива да одговори.

База: сите испитаници

П11: Доколку постои можност да купите такви услуги за грижа од компанија или од приватна компанија, како тие трошоци ќе влијаат на вашиот семеен буџет?

1. Тоа ќе биде голем товар за семејниот буџет
2. Тоа ќе биде значителен трошок за семејниот буџет, но можеме да се справиме со ситуацијата
3. Нема да биде товар за нашето семејство
4. Не знае/Одбива да одговори

ДИСКРИМИНАЦИЈА

База: сите испитаници

С1 Што мислите, дали постои закон во вашата земја што забранува дискриминација на попреченоста, на пример при аплицирање за работа, училиште или пристап до услуги?

1. Да
2. Не
3. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

С2. Што мислите, дали постои Конвенција за правата на лицата со попреченост?
Еден одговор

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

С3. Дали вашата земја ги почитува правата на лицата со попреченост?

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

База: сите испитаници

С4. Дали во изминатите 12 месеци вие лично сте се чувствувале дискриминирани врз основа на вашата состојба или состојбата на член на вашето семејство?

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

База: испитаници со код 1 на С4

С5. Дали сте ја пријавиле дискриминацијата кај властите?

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

База: испитаници со код 2 на С3

С6. Зошто не го пријавивте чинот на дискриминација?

____

База: Сите испитаници

С7. Дали знаете дека постои Комисија за спречување и заштита од дискриминација?

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

УПРАВУВАЊЕ

Граѓанско учество

База: сите испитаници

Г1. Дали следите политика...

Еден одговор

1. Редовно (речиси на дневна основа)
2. Често (неколку пати неделно)
3. Понекогаш (еднаш или двапати месечно)
4. Ретко (еднаш месечно)
5. Воопшто не
6. Не знае/Одбива да одговори (анк.: не читајте)

База: сите испитаници

Г2. Дали во текот на 2020 година беше донесена одлука на централно или локално ниво што ги загрози вашите лични интереси? (АНК. Прочитајте ги одговорите. Можен е само еден одговор)

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори

База: испитаници со код 1 на Г2

Г3. Дали презедовте некакво дејство за да го заштитите вашиот интерес? Еден одговор

1. Да
2. Не
3. Не знае/Одбива да одговори (анк.: не читај)

База: испитаници со код 1 на Г3

Г4. Каков вид на дејство?
(анк.: Прочитајте ги одговорите. Можни се повеќе одговори):

1. Се сретна со владин претставник, или пратеник или член на Советот на општината
2. Напиша писмо до или повика владин претставник или претставник на Советот на општината

3. Напиша писмо до медиумите
4. Учествуваше во протест(и)
5. Учествуваше на состанок на локалната заедница за да дискутира за владините активности
6. Потпиша петиција
7. Друго, што ____
8. Не знае/Одбива да одговори (анк.: не читајте)

РАНЛИВОСТ НА ШОКОВИ

Природни опасности

ПН1. Кој од следните опасни природни феномени сте го доживеале вие или некој во Вашето домаќинство во изминатите 5 години? Можни се повеќе одговори.

1. Суша
2. Земјотрес
3. Свлечиште
4. Екстремна тогаса
5. Поплава
6. Магла
7. Епидемија/Пандемија (на пр. пандемија со КОВИД-10, грип, птичји грип, инфлуенца, Западно-Нилска треска)
8. Мразови
9. Шумски пожар
10. Силно време (ветер, молња, зимска бура, итн.)
11. Ниту една
12. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

ПН2. Колку сте загрижени дека следните природни непогоди ќе влијаат на местото каде што живеете?
Еден одговор во ред

	Не е загрижен	Донекаде загрижен	Загрижен	Многу загрижен	Крајно загрижен	НЗ/НО0}
Суша	1	2	3	4	5	9
Земјотрес	1	2	3	4	5	9
Свлечиште	1	2	3	4	5	9
Екстремна тогаса	1	2	3	4	5	9
Поплава	1	2	3	4	5	9
Магла	1	2	3	4	5	9
Епидемија/Пандемија (на пр. пандемија со КОВИД-10, грип, птичји грип, инфлуенца, Западно-Нилска треска)	1	2	3	4	5	9
Мразови	1	2	3	4	5	9
Шумски пожар	1	2	3	4	5	9
Силно време (ветер, молња, зимска бура, итн.)	1	2	3	4	5	9

База: сите испитаници

ПН3. Колку сте загрижени дека следните вештачки опасности ќе влијаат на местото каде што живеете?
Еден одговор во ред

	Не е загрижен	Донекаде загрижен	Загрижен	Многу загрижен	Крајно загрижен	НЗ/НО
Загадување на воздухот	1	2	3	4	5	9
Недостаток на струја	1	2	3	4	5	9
Акт на тероризам	1	2	3	4	5	9
Експлозија на бензин	1	2	3	4	5	9
Ослободување на опасни материјали	1	2	3	4	5	9
Други опасности предизвикани од човекот (граѓански немири; податоци или телекомуникации; експлозија; неуспех на инфраструктура/комунална работа/настан во затвор; урбан пожар; технолошки дефект; транспортен инцидент, вклучувајќи воз и авион; подметнување пожар/пожар од комерцијални причини и други)	1	2	3	4	5	9

Ковид-19

База: сите испитаници

К1. Дали вашата професионална ситуација се промени поради пандемијата со КОВИД-19?
Еден одговор

1. Не, мојот работен статус не се промени
2. Да, мојот работен статус не се промени, но значително се намалија можностите да најдам работа
3. Да, ме отпуштија
4. Да, бев во мирување
5. Да, ми се намали бројот на работни часови.
6. Да, ми се зголеми бројот на работни часови
7. Да, работам од дома
8. Да, бев на боледување
9. Да, дадов отказ
10. Да, преминав на друга работа
11. Да, најдов работа
12. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

К2. Дали нето-месечниот приход на главниот(те) заработувач(и) се зголеми значително во споредба со пред кризата? Ве молиме дадете го вашиот одговор во процент од нето платата пред кризата
Еден одговор

1. Не се промени
2. Приходите се зголемија
3. Се намалија за помалку од 10%
4. Се намалија за 10-20%
5. Се намалија за 20-30%
6. Се намалија за 30-40%
7. Се намалија за 40-50%
8. Се намалија за 50-60%
9. Се намалија за 70-80%
10. Се намалија за повеќе од 80%
11. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

К3. Дали вашето домаќинство има каква било заштеда што може да се искористи за да се олеснат проблемите предизвикани од ситуацијата со корона вирусот? ***Еден одговор***

1. Да
2. Не
3. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

К4. Дали вашето домаќинство мораше да се задолжи за да управува со својата финансиска состојба создадена од условите поврзани со корона вирусот? ***Еден одговор***

1. Да
2. Не
3. Одбива да одговори / Не знае

База: сите испитаници

К5. Во текот на изминатата година, дали Вашето домаќинство или некој од Вашето домаќинство добило надворешна парична помош поврзана со пандемијата со КОВИД-19 од некого (со исклучок на семејството и пријателите, итн.)? ***Еден одговор***

1. Да
2. Не
3. Одбива да одговори / Не знае

База: испитаници со код 1 на К2

К6. Кога добивте помош?
Еден одговор

1. Во изминатите 3 месеци
2. Во изминатите 6 месеци
3. Во изминатите 9 месеци
4. Во изминатите 12 месеци

База: сите испитаници со одговор 1 на К5

К7. Од кој извор(и) добивте парична помош?
Можни се повеќе одговори.

1. Владини програми за борба против ефектите од пандемијата
2. Општински програми за борба против ефектите од пандемијата

3. Посебни програми поврзани со религиозни институции
4. Посебни програми за локални граѓански организации
5. Посебни програми за странски граѓански организации
6. Друго ____
7. Одбива да одговори / Не знае

Контакт информации

Име

Телефон

Адреса

.

КРАЈ НА ПРАШАЛНИКОТ

Ви благодариме за учеството во анкетата!